

13. Lastensuojelu

Lastensuojelulautakunnan v:lta 1944 antama kertomus ¹⁾ oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus

Kertomusvuoden alkupuoli toimittiin vielä useita vuosia kestäneen sotatilanteen raskauttamana. Osa lastensuojeluviraston ja -laitosten henkilökunnasta oli edelleen maanpuolustustehtävissä ja vastaanottokodin eristys- ja havainto-osasto oli puolustusvoimien käytössä. Pommitukset, joissa rikkoutuivat m.m. lastensuojeluviraston ikkunat kaksikin eri kertaa, häiritsivät toimistotyötä ja niiden takia olivat lapset parista kaupungin omistamasta sekä useista eri yhdistysten ylläpitämistä lastenkodeista siirretty maaseudulle syyskuussa tehtyyn välirauhaan asti. Lasten vaatetuksen, jalkineiden ja elintarpeiden hankinta aiheutti niinkään entisten varastojen tultua loppuun käytetyiksi yhä suurempaa huolta vaikeuttaen myöskin kasvatuskotien saantia yksityishoitoon sijoitettaville lapsille. Tilannetta helpoitti kuitenkin se, että helsinkiläisiäkin lapsia oli edelleen melkoinen määrä Ruotsissa ja vähän Tanskassakin. Kesäksi kaupunkiin jääneille lapsille järjestettiin tarpeellista päivähuoltoa leikkikenttien muodossa vapaine ruokatarjoiluineen, minkä lisäksi lastenruokintakomitean toimesta jaettiin, kuten edellisinäkin vuosina, lapsille ja imettäville äideille korttiannosten lisäksi ilmaista ruokaa, joka valmistettiin osaksi Ruotsista ja Tanskasta lahjoina saaduista ravintoaineista, suurimmaksi osaksi kuitenkin kaupungin kustannuksella.

Useampia vuosia kestäneen sotatilanteen jäljet näkyvät myöskin maaseudulla sijaitsevien lastenhuoltolaitosten huoneistoissa. Tarveaineiden ja työvoiman puutteessa olivat maalaukset y.m. tavanomaiset vuosikorjaukset jääneet mahdollisimman vähäisiksi ja muutamia uusiakin rakennussuunnitelmia oli täytynyt siirtää parempiin aikoihin. Onneksi oli kuitenkin lautakunnan täysihuollossa olevien lasten luku jatkuvasti vähentynyt, mikä on taas toisaalta vaikuttanut sen, että sellaisissa laitoksissa, joissa ei ole ollut pitkään vuotta täyttä hoidokkimäärää, kunkin lapsen osalle tulevat päiväkustannukset osotautuvat normaalia suuremmiksi. Tämä ei ole kuitenkaan yksistään sotatilanteesta aiheutuvaa, vaan siihen vaikuttavat myöskin erinäiset viime vuosien lainsäädännöstä johtuvat seikat, joita kaupungin lastenhuoltolaitosten vastaista järjestelyä silmälläpitäen onkin ryhdytty selvittelemään.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan ja sen eri osastojen kokoonpano. Kertomusvuoden alusta alkaen saattoi lautakunta toimia useampiin osastoihin jakautuneena sosiaaliministeriön sille edellisen vuoden syyskuun 3 p:nä vahvistaman ohjesäännön mukaisesti ja oli lautakunnan ja sen eri osastojen kokoonpano seuraava:

Puheenjohtaja:

Kilpi, E., päätoimittaja

Varapuheenjohtaja:

Virkkunen, P., teologiantohtori

Jäsenet:

Ylppö, A., yliopiston professori

Nilsson, T., oikeusneuvosmies

Varajäsenet:

Heiniö, P., ylilääkäri

Rönnholm, R., asianajaja

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1942—43.

Jäsenet:

Bruun, E., filosofianmaisteri
Larsson, T., museonhoitaja
Huttunen, M., rouva

Varajäsenet:

Tallberg, M., tohtorinrouva
Kukkonen, K., toimittaja
Ristimäki, I., rouva

Lisäjäsenet

Saltzman, K., kansakoulunjohtaja
v. Weissenberg, G., filosofianmaisteri
Ritavuori, K., toimistosihtööri
Paasivuori, A., filosofiankandidaatti
Lappeteläinen, E., ompelija
Waltasaari, J., rovasti

Varalijäsenet:

Mickvitz, A., filosofianmaisteri
Hohenthal, G., hovioikeudenauskultantti
Mustala, H., rouva
Kivi, E., rouva
Peräläinen, E., konttoristi
Päivänsalo, V., teologiantohtori

Lautakunnan varsinaiset jäsenet, jäsen Larssonia lukuunottamatta, muodostivat samalla lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan, johon opettajakunnan edustajana kuului opettaja V. E. Uusivirta ja opettajiston varaedustajana opettaja T. R. Reino.

Kaupunginhallitusta edusti sekä lautakunnassa että koulujen johtokunnassa varatuomari R. G. Kallia.

Eri osastojen puheenjohtajiksi, varapuheenjohtajiksi ja jäseniksi määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet:

Turvattomien lasten huolto-osasto:

Virkkunen, P., puheenjohtaja
Nilsson, T., varapuheenjohtaja
Ritavuori, K.,
Paasivuori, A.,

Suojelukasvatusosasto:

Nilsson, T., puheenjohtaja
Ylppö, A., varapuheenjohtaja
v. Weissenberg, G.
Lappeteläinen, E.

Erityishuolto-osasto:

Ylppö, A., puheenjohtaja
Bruun, E., varapuheenjohtaja
Huttunen, M.
Saltzman, K.

Työhuolto-osasto:

Kilpi, E., puheenjohtaja
Larsson, T., varapuheenjohtaja
Waltasaari, J.

Sotaorpojen työhuoltolain 6 §:n määräysten mukaisesti kuuluivat työhuolto-osastoon ulkopuolisina jäseninä Uudenmaan lääninhallituksen valitsemat rouva T. Söderström ja rouva M. Lilius sekä näiden varamiehinä poliisilaitoksen virkailija Y. Aittokoski ja kapteeni V. Leskinen sekä Helsingin suojeluskuntapiirin määräämät pastori E. Metsola jäsenenä ja agronomiylloppilas E. Räsänen varajäsenenä suojeluskuntien lakkauttamiseen asti.

Opetuksen tarkastuksesta lautakunnan alaisissa kouluissa huolehti Helsingin kaupungin kansakoulujen ohjesäännön mukaisesti suomenkielisten kansakoulujen ensimmäinen tarkastaja, filosofiantohtori A. Huuskonen. Ruotsinkielisiä luokkia ei lautakunnan hallintoon kuuluviissa kouluissa ollut, sillä verraten harvalukuiset ruotsinkieliset hoidokit voivat käydä hoitopaikkojensa lähellä sijaitsevilla vieraiden kuntien ylläpitämässä ruotsinkielisissä kansakouluissa.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunnan työn jakaantua osastojärjestelmän pohjalle edellytettiin uudessa lastensuojeluohjesäännössä varsinaisia lastensuojelulautakunnan kokouksia tarvittavan pitää suhteellisesti harvoin, vain pari kertaa vuodessa. Sellaisia hallinnollisia y.m. virastojen välisiä asioita, joiden käsittely ei siedä viivytystä, oli kuitenkin pitkin vuotta niin runsaasti, että lautakunnan piti kokoontua kerran kuukaudessa, välistä kahdestikin, eli yhteensä 14 kertaa. Kansakouluasioita, kuten opettajain vaaleja sekä opetussuunnitelman vahvistamisia ja lukuvuoden pituutta käsiteltiin 3 kokouksessa. Lautakunnan pöytäkirjoihin oli kertomusvuonna merkitty yhteensä 470 toimitusjohtajan esittelemää asiaa.

Paitsi lastensuojeluviraston ja lastenhuoltolaitosten jokapäiväisestä toiminnasta johtuvia asioita, lautakunta käsitteli kertomusvuoden aikana erinäisiä yleisempiäkin

yhteiskunnallisen lastensuojelun ja nuorisonhuollon kehittämistä tarkoittavia kysymyksiä, joista mainittakoon seuraavat:

Hyvösen lastenkodin johtokunta oli anonut mainitun laitoksen ylläpitoon 332 500 mk:n ylimääräistä avustusta. Ottaen huomioon kiinteistöjen verotuksesta lastenkodille aiheutuneen käyttövarojen vähentymisen lautakunta anomuksesta kaupunginhallitukselle tammikuun 11 p:nä antamassaan lausunnossa päätti puoltaa anotun avustuksen myöntämistä, jotta lahjoituspääoman loppuun kuluttaminen vältettäisiin.

Kunnallisten ja yksityisten kasvatusta ja tylsämielislaitosten johtokunnille joulukuun 3 p:nä 1943 lähettämässään kiertokirjeessä sosiaaliministeriön lastensuojelutoimisto tiedusteli valtionapua nauttivien lastenhuoltolaitosten perustamiskustannuksia ja niille valtion puolesta myönnettyjä rakennusavustuksia. Tammikuun 31 p:lle 1944 päivätyssä vastauskirjelmässään lautakunta lähetti lastensuojeluvirastosta sekä kaupungin raha- ja rakennustoimistoista keräämänsä tiedot, joiden perusteella vuositaisen valtionavun perusteina olevat vuokrat laitoshuoneistojen osalta sosiaaliministeriössä sittemmin määriteltiin uudelleen.

Lautakunnan työhuoltotoimiston hoitaja oli marraskuun 2 p:nä 1943 lautakunnalle lähettämässään kirjelmässä esittänyt, että mainittu toimisto saisi ohjesäännössä mainittujen varsinaisten tehtävien lisäksi käsitellä sosiaaliministeriön asiasta antamien määräysten puitteissa muittenkin vähävaraisten alaikäisten kuin sotaorpojen ammattiopetusavustuksia, koska varsinkin avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset aikaisemmin vallinneen käytännön mukaan harvoin osaavat sellaisia anoja. Kun huoltolautakunnan hallinto-osasto esityksestä antamassaan lausunnossa asettui sitä vastustamaan, jätti lautakunta kysymyksen kaupunginhallituksen ratkaistavaksi, joka taasen pyysi siitä kaupunginlakimiehen lausuntoa. Marraskuun 10 p:nä annettu ammattiopintojen avustuslaki ratkaisi asian lautakunnan esittämään suuntaan, ennenkuin kaupunginlakimies oli ennättänyt siihen lähemmin syventyä.

Helsingin nuorisotyötoimikunta oli kaupunginhallitukselle esittänyt, että kaupungin toimesta järjestettäisiin sopivia kerhohuoneistoja, joissa olisi riittävästi tilaa eri nuorisjärjestöjen kerhotoimintaa varten. Asiasta kaupunginhallitukselle helmikuun 8 p:nä antamassaan lausunnossa lautakunta huomautti, että olisi laadittava yhtenäinen suunnitelma tämän, kaupungin kasvaessa ja asuntojen pienentyessä yhä tähdellisemmäksi muodostuvan kysymyksen ratkaisemiseksi mahdollisimman kaukonäköisesti. Niinpä olisi ensinnäkin selvitettävä, missä määrin nykyisissä kaupungin omistamissa kansa- y. m. kouluhuoneistoissa on iltaisin tilaa nuorten vapaa-aikatoiminnalle. Koulujen voimistelusalien koulun ulkopuolista käyttöä jaettaessa olisi annettava etusija sellaisille järjestöille ja kerhoille, jotka toimivat murrosiässä olevan nuorison piirissä. Rakenteilla ja suunnittelun alaisina oleviin kansakoulutaloihin tulisi järjestää, mikäli mahdollista, erillisenä ryhmänä tarkoituksenmukaisia huoneistoja koulun omaa ja ulkopuolistakin kerhotoimintaa varten. Edelleen huomautettiin, että murrosiässä olevan nuorison askartelumahdollisuuksia olisi pidettävä silmällä myöskin yleistä rakennustoimintaa suunniteltaessa kaupungin eri osissa sekä että vaativampiin toimenpiteisiin ryhdyttäessä olisi erikoisten nuorisotalojen aikaansaaminen Vallilaan ja Kallioon kaikista tarpeellisista. Sota-ajasta johtuneet vaikeudet tekevät ymmärrettäväksi, ettei asia ole vielä käytännössä entisestään edistynyt.

Kun sosiaaliministeriö oli helmikuun 21 p:lle päivätyssä kirjelmässään tiedustellut, suostuisiko Helsingin kaupunki kustantamaan mainitun ministeriön ja erinäisten muiden asutuskeskusten kanssa yhteistä lasten maalesiirtotoimistoa kesän ajaksi, teki lautakunta kaupunginhallitukselle esityksen, että lautakunnan käytettäväksi myönnettäisiin arviolta 2 000 lapsen ja 150 saattajan matkakustannuksiin 345 000 mk, josta valtio suorittaisi puolet. Esitys sai myönteisen ratkaisun ja lapsia voitiin lähettää runsaasti kesäksi maalle, kuten edelliselläkin vuonna, etupäässä maatalousnaisten eri paikkakunnilta hankkimiin koteihin.

Sen johdosta, että lautakunnan kumpikin lääkäri tuli lähiaikoina eroamisikään, lautakunta teki huhtikuun 12 p:nä kaupunginhallitukselle esityksen näiden virkojen uudelleen järjestämisestä niin, että lastensuojelulautakunnalla tulisi v:n 1945 alusta lukien olemaan vain yksi virkaa päätoimenaan hoitava lääkäri, jolle kummankin edellisen lääkärin tehtävät keskitettäisiin. Esitys sai myönteisen ratkaisun.

Syksyllä v. 1940 otettiin Toivoniemen koulukodin tiluksista 3 pika-asutustilaa, joita

laitos sitten viljeli vuokralla senjälkeen, kun niihin sijoitetut karjalaisperheet olivat muutaneet kotiseudulleen takaisin. Kun valtion taholta vuokrasopimus sittemmin sanottiin irti joulukuun 31 p:stä 1944 alkaen, anoi lautakunta lokakuun 17 p:nä kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin, että Toivoniemen koulukodin vuokraoikeutta mainittuihin pika-asutustiluksiin nähden saataisiin pidentää siksi, kunnes kysymys näiden tiluksien mahdollisesta saamisesta takaisin on uuden maanhankintalain pohjalla tullut lopullisesti ratkaistuksi. Lautakunta sai oikeuden vuokrata 1 ½ pika-asutustilan alueita vielä v:n 1945 aikana, kun sitävastoin yhdelle näistä saapui takaisin yksi edellä mainituista karjalaisperheistä, joka oman alueensa lisäksi vuokrasi puolet toisenkin tilan pelloista.

Helsingin nuorisotyötoimikunta oli kaupunginhallitukselta anonut, että kiinteistö-lautakunnan hallintaan siirretyt entisen Bengtsårin koulukodin alueet luovutettaisiin jälleen lastensuojelulautakunnan käytettäväksi nuorisonhuoltotarkoituksiin. Katsoen, että k.o. saaristo kesäisen luonnonkauneutensa puolesta voisi soveltua käytettäväksi esim. nuorisojärjestöjen kesäsiirtolaksi, lautakunta antoi anomuksesta puoltavan lausunnon, vaikkakin epäili, että se sijaitsee liian kaukana Helsingistä tähänkin tarkoitukseen käytettynä.

Kun vuoden kuluessa oli tehty useampia sisäänmurtoja Sofianlehdon pikkulastenkodin ja vastaanottokodin kellareihin, esitti lautakunta joulukuun 22 p:nä kaupunginhallitukselle, että se antaisi rakennustoimiston tehtäväksi varmistaa pikkulastenkodissa varastokellarien ovet ja laittaa vastaanottokodin kellareihin sähköllä toimivat hälytyslaitteet. Lukkojen ja ovien osoittautuessa kestävämmiksi yhä uusien murtojen jatkuessa oli hälytyslaitteet järjestettävä myöhemmin myöskin Sofianlehdon pikkulastenkotiin.

Lastensuojeluvirasto

Yleinen toimisto. Lastensuojelun toimitusjohtajana ja samalla lastensuojeluviraston päällikkönä toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen ja sihteerinä varatuomari A. Koskenkylä. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat olivat yhdistettyinä huoltolautakunnan tilitoimistoon, kun taasen lastenhuoltokorvausten perimisestä huolehti kummallekin lautakunnalle yhteinen huoltotoimen asiamiesosasto. Yleisen toimiston kansliatehtäviä hoiti neiti C. Nyström neiti A. Haajasen avustamana sekä vastaanotto- ja rekisteritoimistoa neiti M. Tawaststjerna neitien H. Stråhlmannin ja T. Parman suorittaessa toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimiset. Edellisten lisäksi toimi rekisteritoimiston kirjoitus- ja kodeissakäyntiapulaisena rouva I. Arstila.

Turvattomain lasten huoltotoimisto. Lastenhuollontarkastajana toimi pastori K. F. Palomäki, apulaisenaan rouva A. Stegman. Kansliatehtävistä huolehti neiti E. Ekholm neiti G. Boldtin ja rouva A. Kauralan avustamina. Toimiston kodissakävijöinä olivat rouva M. Hainari, neiti K. Kivikoski ja rouva E. Rätty.

Suojelukasvatustoimisto. Nuorisonhuoltajan tehtäviä hoiti väliaikaisena opettaja N. Oksanen marraskuun 15 p:ään asti, jolloin virkaan vakinaisesti nimitetty filosofianmaisteri K. Helasvuo vapautui sotilastehtävistä. Toimiston kirjoitustehtävistä huolehti neiti K. Pajunen ja kodissakävijänä toimi rouva A. Gronow.

Aviottomain lasten huoltotoimisto. Lastenvalvojana oli hovioikeudenauskultantti A. E. Heiskanen, varamiehenään lautakunnan sihteerin A. Koskenkylä. Lastenvalvojan perimistöimistöä hoiti maaliskuun 1 p:ään asti silloin eläkkeelle siirtynyt rouva A. Aminoff ja hänen jälkeensä rouva A. Tolvanen rouvien A. Perrin ja G. Mannisen avustamina. Kodissakävijänä toimi rouva I. Glansenstierna-Stenvall ja lastenvalvojan toimistotehtävistä huolehtivat rouvat A. Alanen, V. Hyvärinen, E. Nylund ja K. Leppänen. Lasten sijoitusta ja hoitoa valvovan naistarkastajan M. Ahlbergin ollessa virkavapaana hoiti hänen virkaansa terveyssisar L. Soini.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimistoa hoiti rouva S. Hiisivaara rouva B. Forsmanin huolehtiessa tarkastuskäynneistä ja lastenhoidonneuvolain avustaessa anomusten vastaanottamisessa ja myönnettujen avustusten jakamisessa.

Työhuoltotoimiston hoitajana toimi filosofianmaisteri M. Törnudd apunaan sosiaali-huoltaja T. Aalto.

Lastensuojelulautakunnan lääkäreinä toimivat lääketieteenlisensiaatti R. Granholm sekä lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma määrättyä työnjakoa noudattaen. Ensik-

si mainitun siirryttyä kesäkuun 1 p:nä eläkkeelle hoiti tohtori Muroma lopulla vuotta kummankin tehtävät lautakunnan jo huhtikuun 12 p:nä kaupunginhallitukselle tekemän ja v:n 1945 alussa voimaanastuvaksi hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti.

Lastensuojeluvirastoa vahtimesttrin tehtäviä hoidettiin tilapäisin työvoimin, kunnes toimenhaltija K. Miettinen marraskuun 25 p:nä vapautui sotaväestä.

Lähetetyt kirjelmät. Lautakunnan tekemäin päätösten johdosta tai muusta syystä lähetettiin lastensuojeluvirastosta kertomusvuoden kuluessa yhteensä 25 313 (edellisenä vuonna 23 612) kirjelmää tai laajempaa esitystä. Näitä oli lautakunnan tai yleisen toimiston hallinnollisia esityksiä 698, rekisteritoimiston läheteitä 762, turvattomain lasten huolto-osastolta toimitettuja 1 950, suojelukasvatustoimistosta lähetettyjä 1 316, aviottomain lasten huoltotoimistosta 16 216, äitiysavustus- ja perhelisätoimistosta 2 613 ja työhuolto-toimistosta 1 758. Lisäksi eri osastoilta lähetettiin joukko toimistoonkutsuja, joita ei ole katsottu tarpeellisiksi rekisteröidä.

Ilmoitukset lastensuojelutoimenpiteitä kaipaavista lapsista. Lukuunottamatta suojelukasvatustoimistolle ilmoitettuja sekä kesäksi maalle toimitettuja ja leikkikentille ilmoitautuneita lapsia jätettiin lautakunnan vastaanotto- ja rekisteritoimistoon kertomusvuoden kuluessa yhteensä 1 959 (edellisenä vuonna 2 106) ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteesta olevista lapsista ja nuorista henkilöistä, jakautuen nämä ilmoitukset niitä tehneisiin nähden seuraavasti:

Huoltolautakunta	56	Vanhemmat itse	267
Kansakouluntarkastaja	16	Lastensuojeluyhdistykset	26
Poliisilaitos	17	Lastensuojeluvirkailijat	1 117
Muut viranomaiset	177	Yksityiset henkilöt	229
		Yhteensä	1 959

Ilmoittajain tiedonantojen mukaan oli ilmoituksen aiheena:

Lain rikkominen	17	Lasten avioton syntyperä	660
Muut kasvatukselliset syyt	106	Lasten pahoinpitely tai huono hoito	49
Lasten aistiviallisuus tai vähälahjaisuus	13	Vanhempain huono elämä	62
Lasten turvattomuus	805	Sotasiirtolaisuus	16
		Muut syyt	231
		Yhteensä	1 959

Useimmat ilmoitetuista tapauksista siirtyivät turvattomain lasten huolto-osastolle tai osoittautuivat toimeenpannuissa tutkimuksissa sen laatuiseksi, etteivät ne aiheuttaneet asianomaisille annettuja ohjeita tai varoituksia ankarampia toimenpiteitä. Minkä verran ilmoitetuista lapsista oli otettava lautakunnan huostaan samoin kuin muutkin heihin kohdistuneet erikoisemmat toimenpiteet ja niiden perusteena olevat syyt ilmenevät seuraavista tässä kertomuksessa esiintyvistä selostuksista.

Lastensuojelulautakunnan huostaan otetut lapset. V:n 1944 alussa oli lastensuojelulautakunnan täysihuollossa edellisestä vuodesta jäljellä kaikkiaan 1 728 lasta. Vuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 412 lasta (edellisenä vuonna 543), joten kertomusvuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 2 140 (2 366) lasta. Edellä mainituista 2 140 lapsesta ali 276 suojelukasvatusta tarvitsevaa ja 1 842 n.s. köyhäinhoidollista eli turvatonta lasta. Sitä paitsi oli 22 lasta osan vuodesta suojelukasvatustoimiston ja osan vuodesta turvattomain lasten huoltotoimiston huollossa. Lasten vaihtuminen vuoden kuluessa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huolto-osasto	Jäljellä v:sta 1943		Uusia		Yhteensä		Eronneita 1)		Jäljellä v:een 1945		V:n 1944 kuluessa poistettuja ja uudelleen hoitoon otettuja	
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä
Suojelukasvatusosaston huollossa	157	43	64	34	221	77	71	26	150	51	6	3
Turvattomien lasten huolto- toimiston hoivissa	810	718	178	158	988	876	286	258	702	618	8	10
Yhteensä	967	761²⁾	224²⁾	188²⁾	1 191²⁾	949²⁾	339²⁾	280	852	669	14	13

Kuten edellä olevasta asetelmasta ilmenee, oli kertomusvuoden kuluessa hoidetuista lapsista 27 sellaista, jotka syystä tai toisesta poistettiin lautakunnan luetteloista, mutta myöhemmin otettiin jälleen lautakunnan hoitoon, suurin osa näistä turvattomien lasten osastolla.

Edellä mainituista 2 140 lapsesta osa oli sijoitettu lautakunnan omiin laitoksiin, osa valtion ja yksityisten ylläpitämiin lastenhuoltolaitoksiin sekä yksityiskoteihin. Sitä paitsi hoidettiin aistiviallisia ja raajarikkoisia sekä tylsämielisiä heille sopivissa erikoislaitoksissa. Lisäksi 1 lapsi sai vain raha-avustusta. Lasten jakaantuminen eri huoltomuotojen mukaan sekä huoltopäivien luku eri huoltopaikoissa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltomuoto	Lapsia			Huoltopäiviä			
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Keskim. hoidokkiakohti
<i>Suojelukasvatusta tarvitsevia</i>							
<i>a) lapsia</i>							
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	201	57	258	49 466	11 039	60 505	234.5
Sairaaloissa	9	1	10	279	4	283	28.3
Muissa laitoksissa	1	2	3	157	412	569	189.7
<i>b) nuoria henkilöitä</i>							
Seimelän tyttökodissa	—	5	5	—	1 327	1 327	265.4
Onnelan tyttökodissa	—	2	2	—	443	443	221.5
Yläneen tyttökodissa	—	6	6	—	1 768	1 768	294.7
Vuorelan kasvatuslaitoksessa	—	2	2	—	368	368	184.0
Kotiniemen kasvatuslaitoksessa	9	—	9	3 005	—	3 005	333.9
Käyrän turvakodissa	1	—	1	365	—	365	365.0
Rajamäen työsiirtolassa	6	12	18	1 096	1 244	2 340	130.0
Väinölan turvakodissa	—	3	3	—	227	227	75.7
Östensön turvakodissa	6	—	6	1 394	—	1 394	232.3
Järvilinnan vastaanottolaitoksessa	5	—	5	135	—	135	27.0
Hovin kasvatuslaitoksessa	1	—	1	366	—	366	366.0
Vain raha-avustusta saaneita	—	1	1	—	—	—	—
Yhteensä	221²⁾	77²⁾	298²⁾	56 263	16 832	73 095	245.3

1) Tähän sisältyy 8 poikaa ja 5 tyttöä, jotka jo kertomusvuoden alussa poistettiin lautakunnan huostasta. — 2) Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran.

Huoltomuoto	Lapsia			Huoltopäiviä			
	Poikia	Tyttöjä	Yhteen- sä	Poikien	Tyttö- jen	Yhteen- sä	Keskim- hoidok- kia kohti
<i>Turvattomia</i>							
<i>a) lapsia</i>							
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	309	224	533	52 135	34 213	86 348	162.0
Yksityisissä lastenhuoltolaitoksissa	351	311	662	96 595	82 854	179 449	271.1
Ammattikoulukodeissa	1	2	3	253	718	971	323.7
Sairaaloissa	37	31	68	1 957	2 362	4 319	63.5
Yksityisissä perheissä	338	340	678	101 707	103 494	205 201	302.7
Aistivillisi- ja raajarikkoisten hoitoloissa	5	1	6	280	366	646	107.7
Vajaamielisten hoitoloissa	50	50	100	17 506	15 126	32 632	326.3
<i>b) nuoria henkilöitä</i>							
Seimelän tyttökodissa	—	4	4	—	1 464	1 464	366.0
Kaupunkilähetyksen naissiirtolassa.....	—	6	6	—	1 469	1 469	244.8
Lausteen poikakodissa	1	—	1	366	—	366	366.0
Pohjolan poikakodissa	3	—	3	1 098	—	1 098	366.0
<i>Yhteensä</i>	<i>1) 988</i>	<i>1) 876</i>	<i>1) 1 864</i>	<i>271 897</i>	<i>242 066</i>	<i>513 963</i>	<i>275.7</i>
Kaikkiaan	1) 1 191	1) 949	1) 2 140	328 160	258 898	587 058	274.3

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 1 132 eli 52.9 % ja aviottomia 1 008 eli 47.1 %. Turvattomiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 50.5 ja 49.5 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 68.1 ja 31.9. Kaikista aviotsyntyisistä lapsista oli 735:llä eli 64.9 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 317:llä eli 28.0 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 80 eli 7.1 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 442:lla eli 43.8 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 516:lla eli 51.3 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 50:llä eli 5.0 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Ikäänsä nähden lapset jakaantuivat seuraavasti:

Ikä vuoden päättyessä, vuotta	Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia		Turvattomia lapsia		Lapsia kaikkiaan	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Alle 2	—	—	209	11.2	209	9.8
2—6	—	—	442	23.7	442	20.6
7—12	35	11.7	610	32.7	635	29.7
13—15	114	38.3	421	22.6	526	24.6
16—17	110	36.9	158	8.5	265	12.4
18—	39	13.1	24	1.3	63	2.9
<i>Yhteensä</i>	<i>298</i>	<i>100.0</i>	<i>1 864</i>	<i>100.0</i>	<i>2 140</i>	<i>100.0</i>

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nim. 1 610 eli 77.1 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 17 ja muualla Uudenmaan läänissä 88, joten muualla syntyneitä oli ainoastaan 373 eli 17.9 %. Köyhähoidollinen kotipaikkaoikeus oli 1 612:lla eli 75.3 %:lla Helsingissä, 53:lla kaupunkia ympäröivissä kunnissa sekä 33:lla muualla Uudenmaan läänissä. Vain 184:llä oli kotipaikkaoikeus jossakin muussa maan kunnassa, kun taas 66 lapsen hoitokustannukset valtio korvasi.

Jotta saataisiin selvitettyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, on heidät ryhmitetty vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli m.m. tehdas- y.m. ammattityöntekijäin lapsia 835 eli 39.0 %, muiden työntekijäin 418 eli 19.5 %, palvelijoiden 326 eli

1) Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran.

15.2 % itsenäisten liikkeenharjoittajain 167 eli 7.8 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 219 eli 10.2 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 36 eli 1.7 %.

Kodeissa toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, miksi edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan, useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johduttu seikka. Ainoastaan 436:ssa eli 20.4 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 236 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistivallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 200 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 1 638:ssa eli 76.5 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 590 eli 27.6 % lapsista otettiin huollettavaksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskyky, 297:ltä eli 13.9 %:lta oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 211 lasta eli 9.9 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 310 lapsen, 14.5 %:n, vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 107 tapauksessa, 5.0 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Aidinkieli oli 1 805:llä eli 84.3 %:lla suomi, 293:lla eli 13.7 %:lla ruotsi ja 42:lla eli 2.0 %:lla jokin muu kieli.

Suojelukasvatuksen alaiset hoidokit ja niitä varten tarkoitetut laitokset

Suojelukasvatusta tarvitsevat edellä mainituista lautakunnan huostaan otetuista lapsista olivat lastensuojeluviraston suojelukasvatusosaston huollossa ja oli näiden huoltamiseen käytettävissä seuraavat kaupungin ylläpitämät laitokset:

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti Sofianlehdossa. Edellinen näistä toimii havaintojen-tekolaitoksena kouluikäisten lasten vastaisiin hoitopaikkoihinsa sijoittamista varten, jota paitsi käytökseltään moitteettomat lapset voivat sen koululaisosastolla asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa. Ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asunnon ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksin jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen. Vastaanottokodissa oli yhteensä 104 ja ammattioppilaskodissa 36 hoitopaikkaa, joista kuitenkin osa oli puolustuslaitoksen käytössä. Kummankin laitoksen johtajana toimi opettaja M. Tuokko apunaan ylikastastaja M. Pitkänen ja emännöitsijänä neiti E. Gröning. Poikaosaston hoitajana toimi neiti I. Hänninen ja tyttöosaston hoitajana neiti E. Nieminen, kummallakin apunaan hoitajatarharjoittelija. Ammattioppilaskotia hoitivat neidit I. Jääskeläinen ja H. Ilvesvaara. Näiden lisäksi oli kaikilla osastoilla yhteinen keittäjä ja leipoja sekä lämmittäjä-talonmies, ompelija, 2 pesijää ja 5 palvelijaa.

Ryhtylän koulukoti omine maataloineen, joka sijaitsee Hausjärven pitäjässä, voi ottaa vastaan 120 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana toimi diplomi-insinööri V. Antila ja opettajina T. R. Reino ja T. A. Mikkola. Avoimna oleva kolmannen opettajan virka oli oppilaiden satunnaisen vähälukuisuuden johdosta edelleen täyttämättä. Emännöitsijänä oli neiti M. Nurmi. Viidessä eri kotikunnassa asuvien oppilaiden hoitajina toimivat neidit E. Roselius, T. Roukko, A. Ohraniemi, E. Kotiranta ja A. Haavisto. Opetusta eri ammateissa antoivat veistonopettaja L. Keinänen, konepuuseppä I. Saipion avustamana, metallitöidenopettajat L. Aranko, S. Colliander ja seppä K. Moisio, räätälimestari K. V. Laakso, suutarimestari J. A. Lampinen, puutarhuri L. Päivike, maataloustöiden johtaja V. Niittylä ja karjakko M. Koskinen. Vuoden alkupuolella oli metallitöidenopettaja L. Aranko ja yksi puutyöimestareista, V. Pakarinen, edelleen sotilastehtävissä, joten ammattiopetustakin oli hoidettava supistetuin voimin. Näiden lisäksi kuului laitoksen toimihenkilöihin keittäjä, leipoja, 3 palvelijaa, 2 pesijää, lämmittäjä, tallimies, navetta-apulainen ja 3 maataloustyöntekijää.

Toivoniemen koulukoti siihen kuuluvine maataloineen, joka sijaitsee Lohjan pitäjässä, on tarkoitettu 40 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka osallistui myös opetukseen, toimi neiti L. Kivekäs. Opettajana oli A. Itkonen sekä emännöitsijänä ja samalla talousaskareiden ohjaajana oli neiti E. Ranta ja kesäkuun 1 p:stä alkaen L. Nummenkorpi. Lastenhoitajana ja samalla käsitöiden opettajana toimi käsityöopettaja T. Peltola. Maanviljelystehtävistä huolehti

maataloustöiden johtaja J. Arola tallimiehen ja 1 maataloustyöntekijän avustamana ja navettatöistä karjakko M. Juola käyttäen vanhempia oppilaita apunaan. Lisäksi laitoksessa oli hoitajatarharjoittelija ja palvelija, toimien viimeksi mainittu myös puutarhanhoitajana.

Tavolan koulukoti, joka sijaitsee Nummen pitäjässä, on tarkoitettu enintään 25 kehityksensä puolesta apukouluasteella olevalle suomenkieliselle pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa oli 15 sijaa. Osa oppilaista oli sijoitettu täysihoitoon laitoksen lähellä oleviin yksityisiin perheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi J. Jokinen sekä emännöitsijänä ja oppilasasuntolan hoitajana neiti M. Leppäniemi apunaan keittäjä ja palvelija.

Toivolan koulukoti, joka sijaitsee Helsingin pitäjän Pakinkylässä, on tarkoitettu 85 kansakouluikäiselle lapselle. Laitos on lastensuojeluviraston eri toimistoille osittain yhteinen ja mainitaan siitä lähemmin turvattomain lasten huoltotoimiston yhteydessä.

Tietopuolinen opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty pääasiassa pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Jatko-opetukseen sisältyvillä käytännöllisillä oppiaineilla oli oma, niitä varten laadittu ohjelmansa.

Koulukotien hoidokit. V:n 1944 aikana oli kaikkiaan 177 suojelukasvatusosaston hoidokkia sijoitettu edellä mainittuihin kaupungin ylläpitämiin koulukoteihin, Toivolaa lukuunottamatta, ja ilmenee oppilaiden vaihtuminen niissä seuraavasta yhdistelmästä:

Koulukoti	L a p s i a					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1943	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1945	Kaikkiaan	Keskim. hoidokkia kohd.
Ryhtylä	77	29	106	41	65	26 886	253.6
Toivoniemi	23	9	32	6	26	8 968	280.3
Tavola	30	9	39	6	33	11 591	297.2
Yhteensä	130	47	177	53	124	47 445	268.1

Oppilaiden asianomaisten johtajain lastensuojeluvirastoon kuukausittain lähettämien arvostelujen mukaan, joissa eri arvostelijain vaatimusten mahdollinen erilaisuus on luonnollisesti otettava huomioon, käyttäytyi seuraavasta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä koulukotien oppilaista v. 1944 hyvin, tyydyttävästi tai huonosti:

	Ryhtylä	Toivoniemi	Tavola
Hyvin	74	27	88
Tyydyttävästi	9	59	10
Huonosti	17	14	2
Yhteensä	100	100	100

Muissa suojelukasvatukseen käytettävissä olleissa laitoksissa vaihtuivat hoidokit seuraavasti:

Hoitokoti	L a p s i a					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1943	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1945	Kaikkiaan	Keskim. hoidokkia kohd.
Vastaanottokoti	8	64	72	58	14	4 384	60.9
Ammattioppilaskoti	18	27	45	12	33	8 195	182.1
Toivolan koulukoti ¹⁾	6	5	11	11	—	481	43.7
Yhteensä	32	96	128	81	47	13 060	102.6

¹⁾ Näistä oli Toivolan koulukodin eristysosastolla yhteensä 3 poikaa, jotka sekä saapuivat että poistuivat vuoden kuluessa. Heidän huoltopäiviensä lukumäärä oli 42.

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 57 lasta. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 19 poikaa ja 17 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 8 poikaa ja 13 tyttöä sekä poistettiin 13 poikaa ja 15 tyttöä, joten seuraavaan vuoteen jäi 14 poikaa ja 15 tyttöä. Huoltopäiviä oli 12 307.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa 10 lasta yhteensä 283 päivää; nämä kaikki olivat sitä paitsi olleet jossain muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 1 tyttö.

Alaikäiset lainrikkijat. Kuten edellä olleesta erittelystä ilmenee, oli Toivolan koulukodin eristysosastolla 3 alaikäistä lainrikkijaa huollettavana asiainsa tutkintoaikana yhteensä 42 päivää.

Suojelukasvatustoimiston puolesta hoiti nuorista rikoksenteijöistä annetun lain määräämät tehtävät Vankeusyhdistys r.y:n ylläpitämä Nuorisonvalvontatoimisto. Tämä suoritti esitutkinnat Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21 vuotta täyttäneistä syytteen asetetuista ja huolehti ehdollisesti tuomittujen nuorten rikoksenteijäin valvonnasta sekä lastensuojeluasetuksen määräämästä lautakunnan edustuksesta poliisikuulustelussa ja oikeudessa, milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18 vuotias.

Nuorisorikollisuuden ehkäisemisessä suojelukasvatustoimisto taasen sai huomattavaa tukea kaupungin nuorisojärjestöiltä ja niiden keskuudestaan muodostamilta Helsingin suomenkieliseltä ja ruotsinkieliseltä nuorisotyötoimikunnalta. Nuorisotyötoimikuntien aloitteesta saatiin useista järjestöistä myöskin kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien tai siveellisesti hairahtuneiden alaikäisten vapaaehtoisia suojeluvolvojia.

Nuorisorikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot siitä, paljonko rikospoliisi v:n 1944 aikana tutki eri ikäisinä rikoksia tehneitä alaikäisiä:

Rikospoliisin kuulustelamia		Syytteen asetettuja nuoria rikoksenteijöitä				Yhteensä
Alle 15 v.		15—17 v.		18—20 v.		
Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	
12	1	183	36	93	134	459

Poliisilaitoksen huolto-osastoon pidätettiin v. 1944 irtolaisuuden takia 249 alle 18-vuotiasta henkilöä pidätysten luvun ollessa saman henkilön uusiutuneet pidätykset mukaanluettuina 389.

V:n 1944 aikana saapui huoltolautakunnan alkoholihuolto-osastolle tietoja poliisin pidättämistä juopuneista alaikäisistä seuraavat määrät:

Lapsia (alle 16 v.)		Nuoria henkilöitä (16—17 v.)		Yhteensä	Pidätyksiä yhteensä
Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		
5	2	83	19	109	135

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15-vuotiaana rikoksensa tehneet sekä vähäinen määrä syytteen asetettuja tai tuomittuja 15—17 vuotiaana rikoksensa tehneitä, viimeksi mainittujen pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteiden varaan tai ehdollisesti tuomittuina Nuorisonvalvontatoimiston valvontaan.

Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki e.m. irtolaisuuden takia sekä juopuneina pidätetyt, lukuunottamatta kahta, jotka alkoholisteiksi todettuina jäivät huoltolautakunnan huollettaviksi. Edellä lueteltujen lisäksi tuli suojelukasvatustoimiston huollettaviksi kuitenkin sellaisia, jotka lasten vanhemmat, järjestyspoliisi, kansakoulujen tarkastajat tai muut viranomaiset tai yksityiset henkilöt toimistolle ilmoittivat. Suojelukasvatustoimiston toimenpiteet näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

V:sta 1943 siirretyt käsittelemättömät tapaukset	18
V. 1944 ilmoitetut tapaukset aiheen mukaan:	
Luvaton ansiotoimen harjoittaminen tai koulunkäynnin laiminlyöminen (Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta)	55
Rangaistava teko, mutta jätetty syytteeseen panematta tai rankaisematta (paitsi ehdollisesti tuomitut), havaittu irtolaiseksi tai tavattu juopuneena (Lsl. 8 § 2 mom.)	430
	Yhteensä 503
Lastensuojelulautakunnan suojelukasvatusosaston määräämät suojelutoimenpiteet:	
Varoitus (Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta)	107
Ottaminen vanhempien suostumuksella toistaiseksi lautakunnan huostaan (Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta)	6
Muut tilapäiset kotikasvatusta tukevat toimenpiteet (Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta) ...	14
Suojeluvalvojan määrääminen (Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta).....	38
Ottaminen lastensuojelulautakunnan huostaan kodin ulkopuolella kasvatettavaksi (Lsl. 11—12 §§)	46
Nuorisonhuoltajan määräämät toimenpiteet	267
V:een 1945 käsiteltäviksi siirretyt tapaukset	25
	Yhteensä 503

Suojelukasvatusoimiston sijoittamat lapset ja nuoret henkilöt ilmenevät s. 6 olevasta taulukosta.

Turvattomain lasten huoltotoimiston hoidokit ja lastenkodit

Kuten aikaisemmin esitetystä yhdistelmästä näkyy, oli turvattomain lasten huoltotoimiston hoivissa kertomusvuoden aikana yhteensä 1 864 (vuotta aikaisemmin 2 098) köyhäinhoidollista, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista suurin osa eli 1 340 (1 508) lasta oli sijoitettu yksityishoitoon, nimittäin 678 (784) yksityisiin perheisiin ja 662 (724) yksityisiin lastenkoteihin. Koska varsinkaan hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille ole aina heti sopivaa kasvatuskotia saatavissa, oli toimiston käytettävissä seuraavat lastenkodit:

Sofianlehdon pikkulastenkodissa on eri osastoillaan yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2 vuoden ikäisille lapsille. Kodin johtajana toimi neiti E. Boström ja emännöitsijänä neiti E. Mäiseli. Eri osastoja hoitivat neidit T. Hamara, S. Pirkkalainen ja I. Karjalainen sekä rouva T. Palokangas joulukuun 1 p:nä saakka. Heidän apunaan toimi 10 ammattitaitoista lastenhoitajaa ja 15 palkatonta hoitajatarharjoittelijaa kuusi kuukautta käsittävissä vuoroissa. Lisäksi kuului tämän laitoksen henkilökuntaan ompelija, keittäjä, 5 palvelijaa, 2 pesijää ja lämmittäjä-talonmies.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoineen on 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu pääasiassa lastentarhaiässä oleville normaali-ikäisille lapsille. Kodin johtajana oli rouva E. Ahlgren ja hänen siirryttyään syyskuun 1 p:nä eläkkeelle, neiti M. Ritvanen. Lastenhoitajina toimivat neidit A. Carlén, K. Nyholm, T. Pertto, E. Rehnström ja I. Nikula. Näiden lisäksi kuului lastenkodin henkilökuntaan ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Kummankin edellä mainitun lastenkodin lääkärinä toimi vuoden alkupuolella lääketieteellisensiaatti R. Granholm ja lopulla vuotta lääketieteen- ja kirurgian tohtori U. Muroma.

Kullatorpan lastenkodissa hitaammin kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaiässä olevia lapsia varten on niinkään 35 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli neiti A. Orola. Lasten

hoitajina toimivat neidit K. Koivula, A. Vallenius ja M. Lempinen. Lisäksi oli tässäkin lastenkodissa ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa. Lääkärinä toimi vuoden alusta lukien vastaanottokodin ja koulukotien lääkäri U. Muroma.

Toivolankoulukoti Helsingin pitäjän Pakinkylässä omine maatalouksineen on tarkoitettu enintään 85 huonohoitoiselle kansakouluikäiselle lapselle. Laitoksessa toimii vain suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu, koska sinne sijoitetut ruotsinkieliset lapset voivat opiskella koulukodin lähellä sijaitsevassa Oulunkylän ruotsinkielisessä kansakoulussa. Koulukodin johtajana toimi K. A. Kurkela, apunaan rouva L. Kurkela, ja opettajina V. Uusivirta ja neiti R. Honkapirtti. Laitoksessa kauan toiminut ja suuresti pidetty opettaja Uusivirta kuoli syyskuun 5 p:nä jättäen jälkeensä kauniin muiston. Hänen virkaansa hoiti senjälkeen väliaikaisena opettaja E. Hurskainen koko alkaneen lukuvuoden. Tässäkin koulukodissa oli kolme eri oppilasasuntolaa, joiden hoitajina toimivat neidit A. Eskola, H. Hirvonen ja I. Kallio. Lisäksi oli laitoksen aitauksen ulkopuolella sijaitsevaan rakennukseen järjestetty alaikäisistä lainrikkojista heidän asiainsa tutkintoaikana huolehtiva eristysosasto, jota hoiti laitoksen puuseppäkatsastaja M. Larjala. Koulukodin emännöitsijänä toimi rouva L. Vilkuna ja maataloustöiden johtajana P. Karvia sekä puutarhurina J. E. Lindqvist. Sitä paitsi kuului laitoksen henkilökuntaan suutari, maataloustöiden johtajan apulainen, ompelija, keittäjä, karjakko ja 5 palvelijaa.

Vastaanottokodin koululaisosastolle sijoitetut köyhäinhoidolliset lapset käyvät normaalioloissa kaupungin kansakouluissa.

Lastenkotien valvonnasta huolehti lähinnä lastenhuollontarkastaja. Lasten terveydenhoidon tarkastus sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissä kodeissa kuului lautakunnan lääkäreille.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin lastenkodeissa v:n 1944 aikana selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Sofianlehdon pikkulasten koti	Reijolan lastenkoti	Kullatorpan lastenkoti	Toivolankoulukoti	Vastaanottokodin koululaisosasto	Yhteensä
V:sta 1943 hoitoon jääneitä	95	33	31	65	48	272
V. 1944 hoitoon otettuja	144	27	19	29	80	299
Yhteensä	239	60	50	94	128	571
Näistä						
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:						
sijoitettiin yksityishoitoon	7	2	1	2	—	12
siirrettiin toiseen lastenkotiin	33	8	4	9	25	79
toimitettiin sairaalaan	8	—	—	—	1	9
b) Toimiston hoidosta poistettuina:						
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	79	15	3	14	20	131
luovutettiin toisten maksuttomaan hoitoon	18	3	—	6	15	42
luovutettiin toisen kunnan huoltoon ...	4	—	1	1	2	8
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	8	3	8	19
kuoli	3	—	1	—	—	4
poistettiin muista syistä	—	1	—	2	7	10
Poistettuja yhteensä	152	29	18	37	78	314
V:een 1945 jääneitä	87	31	32	57	50	257

Yksityishoitoon sijoitetut normaalilapset. Yksityisiin lastenkoteihin ja yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. V. 1944 hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana on ollut useammassa hoitopaikassa. Näin on asianlaita Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettuun 2 lapsen ja maaseudun yksityisiin perheisiin sijoitettuun 3 lapsen nähden.

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuja lapsia		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maa-seudulle	Helsinkiin	Maa-seudulle	
	V:sta 1943 hoitoon jääneitä	165	386	191	
V. 1944 hoitoon otettuja	35	100	20	67	222
Yhteensä	200	486	211	480	1 377
Näistä					
a) Edelleen toimiston hoidossa olleen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	6	4	3	9	22
siirrettiin kunnan lastenkotiin	10	28	4	17	59
siirrettiin yksityisiin lastenkoteihin	5	5	—	6	16
siirrettiin ammattikoulukotiin	—	—	—	—	—
siirrettiin sairaalaan	—	5	—	2	7
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon ...	—	4	—	2	6
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	25	52	5	22	104
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	3	3	1	2	9
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	—	1	1
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	8	39	33	19	99
poistettiin työkykyisiksi tultuaan	9	5	28	31	73
kuoli	1	—	—	—	1
poistettiin muista syistä	2	3	4	6	15
Poistettuja yhteensä	69	148	78	117	412
V:een 1945 jääneitä	131	338	133	363	965

Mitä muissa laitoksissa hoidettuihin lapsiin tulee, mainittakoon, että Överby nimisessä ammattikoulukodissa Kirkkonummella oli v:n 1944 aikana 1 poika 253 päivää, Harjulan kodinhoitokoulussa 1 tyttö 366 päivää ja Punkaharjun puutarhakoulussa 1 tyttö 352 päivää.

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaistensa luokse. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivuudesta hankittiin lautakunnan tiheimille asutusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja huoltolautakuntien välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston kodissakävijät ja lastenhoidonneuvoloitten hoitajat, kun taasen maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset huoltolautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myöskin lastenhuollontarkastaja apulaisineen koetti eri seuduille tekemillään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatusta ja hoitoa kasvatuskodeissa oli lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Huonoiksi näyttäytyneistä hoitopaikoista siirrettiin lapset parempiin kasvatuskoteihin tai asiallisten syiden vaatiessa myöskin kaupungin omiin lastenhuoltolaitoksiin.

Aistiviällisiä, raajarikkoisia ja vajaamielisiä lapsia oli turvattomien lasten huoltotoimiston huollossa yhteensä 106 seuraavassa taulukossa mainituissa laitoksissa, ollen näihin nähden huomattava, että sokeain-, kuuromykkäin- ja raajarikkoisten koulussa olleet lapset viettivät lomansa jossain muualla.

Laitos	L a p s i a						Huoltopäiviä		
	Jäljellä v:sta 1943		Uusia		Yhteensä	Jäljellä v:een 1945		Kaikkiaan	Keskimäärin hoidokkia kohti
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		Poikia	Tyttöjä		
Turun kuuromykkäinkoulu	—	1	—	—	1	—	1	366	366.0
Mikkelin »	—	—	2	—	2	—	—	93	46.0
Porvoon »	1	—	—	—	1	—	1	97	97.0
Raajarikkoisten huoltolaitos	1	—	1	—	2	—	—	90	45.0

Laitos	L a p s i a								Huoltopäiviä		
	Jäljellä vsta 1943		Uusia		Yhteensä	Eronneita		Jäljellä veen 1945		Kaikki- aan	Keski- määrin hoidoklia kohti
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		
Toivolan tylsämielisten kasvatus- koti Muhoksella	5	—	1	—	6	—	—	6	—	2 172	362.0
Sortavalan diakonissalaitos	15	10	—	—	25	3	2	12	8	8 046	321.8
Helsingin diakonissalaitos	23	20	1	5	49	2	3	22	22	16 237	331.4
Vaajasalon langettavatautisten parantola	—	4	1	1	6	—	2	1	3	1 525	254.2
Oulun kaatumatautistenhuoltokoti	2	—	—	—	2	—	—	2	—	732	366.0
Kortejoen langettavatautisten miesparantola	1	—	—	—	1	—	—	1	—	366	366.0
Seinäjoen piirisairaalat	1	—	—	—	1	—	—	1	—	366	366.0
Kuhankosken tyttökoti Laukaassa	—	6	—	4	10	—	1	—	9	3 188	318.8
Yhteensä	49	41	6	10	106	7	8	48	43	33 278	313.9

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi toimitti lautakunta 53 kansakoulukurssin suorittaneelle yksityishoitoon sijoitetulle lapselle tilaisuuden saada taipumuksiensa mukaista ammatillista jatko-opetusta seminaareissa, kauppa-, maamies- ja talouskouluissa, konekirjoituskursseilla tai erilaisiin käsityöammatteihin valmistavissa laitoksissa, käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 186 135: 85 mk, josta saatiin sosiaaliministeriöltä 85 700 mk:n suuruinen korvaus.

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

Sijoitusalue	L a p s i a				
	Jäljellä vsta 1943	Uusia	Yh- teensä	Eronneita	Jäljellä veen 1945
Espoo	13	—	13	3	10
Kirkkonummi	14	2	16	8	8
Siuntio	9	—	9	3	6
Vihti	37	3	40	11	29
Helsingin pitäjä	29	3	32	11	21
Tuusula	14	3	17	2	15
Sipoo	4	1	5	4	1
Nurmijärvi	40	1	41	6	35
Ylivieska	2	—	2	—	2
Somero	55	19	74	12	62
Nurmo	11	2	13	2	11
Mäntsälä	13	—	13	—	13
Joroinen	1	—	1	—	1
Lohja	6	1	7	1	6
Eri kunnat	165	32	197	54	143
Yhteensä	413	67	480	117	363

Paikallisasiamiehinä toimivat neiti F. Berg Helsingin pitäjässä, rouva J. Carlberg Espoossa, neiti M. Hoffman Kirkkonummella, rouva A. Olin Vihdissä, neidit J. Bergström Siuntiossa, H. Savimaa Tuusulassa, M. Byman Sipoossa, M. Kielomaa Nurmijärvellä, I. Saarikoski Nurmossa, rouva L. Palomäki Lohjalla, opettaja I. Hyysti Mäntsälässä, kansanopiston johtaja J. Kytömäki Ylivieskassa ja kanttori H. Kantola Somerolla.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 68 lasta 4 319 päivää; näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 3 poikaa ja 5 tyttöä, 1 370 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 4 poikaa ja 2 tyttöä.

Edellisestä vuodesta oli turvattomain lasten huoltotoimiston hoidossa 1 528 lasta, kertomusvuoden aikana otettiin toimiston huostaan 336 lasta ja poistettiin 544 lasta, joten, kuten jo aikaisemmin esitetystä yhdistelmästä näkyy, toimiston hoiviin v:een 1945 jäi yhteensä 1 320 lasta, joista 4 aistivallista ja 87 vajaamielistä lasta.

Hoitomaksut yksityisiin perheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempain sukulaisuudesta y.m. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 250 mk:sta 750 mk:aan kuukaudelta. Tuberkuloottisten lasten hoidosta maksettiin lastenkoti Droppenille 30 mk päivältä. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoito- ja matkakustannukset kuin myöskin hellyttävissä tapauksissa myönnetyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaalikykyiset lapset aikaisemmin selostettuine jatko-opetuksineen maksamaan yhteensä 6 723 389: 15 mk eli keskimäärin n. 5 094 mk vuodessa kutakin lasta kohden — maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta perittyjä korvauksia sekä valtiolta ammattiopetuskustannuksiin saatua osuutta lukuunottamatta.

Lasten kesävirkestötoiminta

Helmikuussa sattuneet Helsingin pommitukset tekivät lasten kaupungissa oleskelun vaaranalaiseksi. Sen takia niitä koetettiin saada siirretyksi kesäksi maalle mahdollisimman lukuisasti ja tavallista aikaisemmin. Entiseen tapaan hankittiin lastensuojeluvirastosta sanomalehti-ilmoituksilla ja paikallisasiamiesten välityksellä joukko ilmaisia kesäviettopaikkoja varattomille lapsille, joiden matkakustannukset suoritettiin lautakunnan talousarvioon tätä tarkoitusta varten merkitystä määrärahadista.

Suuremman laajuuden sai lasten sijoittaminen kesäksi maalle sen kautta, että yhteistoiminnassa sosiaaliministeriön kanssa avattiin jälleen keväällä 1944 Toisen linjan talossa n:o 2 erikoinen lasten maallesiertotoimisto, joka opettaja V. Alanteen johtamana välitti lapsia eri järjestöihin kuuluvien naisten hankkimiin kesäkoteihin. Näihin saatiin sijoitetuksi 779 helsinkiläistä lasta, joiden hoitopäivien luku oli 119 232. Tänä vuonna saatiin kireän elintarviketilanteen vuoksi vain aniharvoja ilmaisia sijoituskoteja, vaan saivat kodit hoitomaksua 9 v. nuoremmista 400 mk ja yli 9-vuotiaista lapsista 300 mk kuukaudessa. Aivan varattomien puolesta suoritti lasten maallesiertotoimisto nämä hoitomaksut eräiltä järjestöiltä saamallaan varoilla.

Edellä mainittujen kesäkotien lisäksi saatiin sijoitetuksi sukulais- ja tuttavaperheisiin 1 433 lasta ollen hoitopäivien luku heidän osaltaan n. 240 000. Näille kaikille annettiin vapaa menolippu ja useimmille myös paluulippu rautateillä. Näidenkin lasten vanhemmat joutuivat sukulais- ja tuttavasuhteistaan huolimatta useimmassa tapauksessa maksamaan jonkin verran lastensa kesähoidosta, vaihdellen tämä hoitomaksu lasten iästä y.m. asiaan vaikuttavista seikoista riippuen 300 mk:sta 1 200 mk:aan kuukaudessa. Onkin pidettävä asianmukaisena, että sellaiset kodit, jotka kykenevät lastensa maallaoleskelua korvaamaan, osallistuvat siihen maksukykynsä mukaan.

Terveystarkastuksessa todettiin lasten maallaoloaikanaan suuresti virkistyneen ja voimistuneen. Useissa tapauksissa oli lasten vaatteet kesäkodeissaan korjattu, jopa osalle lapsia hankittu uusiakin vaatteita. Kasvatuksellineenkaan arvo ei liene vähäinen, sillä k.o. kesälapsilla oli tilaisuus tehdä uusia havaintoja erilaisista luonnonilmiöistä sekä välittömästi tutustua maalaisväestön elintapoihin ja elämäntapaan sekä voimiansa mukaan itsekkin osallistua tuottavaan työhön, jonka arvostaminen ja taitaminen on välttämätön edellytys kansamme jatkuvan toimeentulon turvaamiseksi.

Kyseisten lasten kesäksi maalle lähettämistä varten myönsi kaupunginvaltuusto lastensuojelulautakunnan käytettäväksi 345 000 mk:n suuruisen erikoismäärärahan. Kun sosiaaliministeriö suoritti toimistohenkilöiden palkat y.m. toimistokustannukset, kulutettiin tästä määrärahadista varattomien lasten matkalippuihin talousarvioon merkityn 30 000 mk:n lisäksi ainoastaan 130 059: 05 mk, mistä saatiin valtiolta 50 % suuruisen korvaus.

Sodasta johtuneen poikkeuksellisen tilanteen vuoksi, kun lapsia jäi kesäksi kaupunkiin tavallista vähemmän, voitiin leikkikenttätoiminta supistaa suunniteltua vähäisemmäksi. Talousarvioon merkitystä 5 leikkikenttää oli toiminnassa vain 2. Näillä käyville

lapsille jaettiin päivittäin maksuttomasti kaupungin elintarvikekeskuksen keittiössä valmistettu keittoateria.

Kesälomansa aikana kengänkiillottajina toimivia poikia oli 65. Heidän välitön valvontansa oli entiseen tapaan Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen ylläpitämän Pika-toimisto Marsin huolena, ja järjesti mainittu toimisto heidän virkistykseen puutarhatyöskentelyä, retkeilyjä ja erilaisia kilpailuja, kuten aikaisemminkin.

Aviottomain lasten huoltotoimisto

Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten huoltotoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat edelleenkin aviottomain lasten tiedusteleminen ja luettelointi, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen, elatusmaksujen periminen, äitien opastaminen lastenhoidossa sekä lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen.

Elatusvelvollisten joutuminen rintamalle tai työpalvelukseen teki elatusmaksujen perimisen varsinkin viimeksi mainittuun ryhmään nähden tavallista työläämmäksi asianomaisten osoitteen usein muuttuessa. Asevelvollisten puolesta sekä kaatuneiden ja invaliideiksi joutuneiden osalta haettiin ja saatiin valtiolta huoltorahoja ja -eläkkeitä kertomusvuonna yhteensä 1 690 061:20 mk (edellisenä vuonna 1 508 497 mk).

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen lasten luku oli seuraava:

V:sta 1943 jäljellä olevia	2 966	Luetteloista poistettuja	614
Uusia hoidokkeja	647	V:een 1944 jääneitä	2 999

Toimiston saatua tietoonsa aviottoman lapsen syntymisen tai siirtymisen kaupunkiin taikka aviottoman äidin raskauden merkittiin pääasiassa äidin ilmoituksen perusteella luetteloon tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja elatusvelvollisesta sekä ne todisteet, jotka äiti saattoi esittää elatusvelvollisuuden selvittämiseksi. Näihin tietoihin perustuvat seuraavat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätystä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Äidit siviilisäädyn mukaan:		Elatusvelvolliset siviilisäädyn mukaan:	
Naimattomia	2 779	Naimattomia	1 588
Leskiä tai laillisesti eronneita	185	Leskiä tai laillisesti eronneita	165
Naineita	21	Naineita	494
Tuntematon	14	Tuntematon	752
	<u>Yhteensä 2 999</u>		<u>Yhteensä 2 999</u>

Äidit iän mukaan:		Elatusvelvolliset iän mukaan:	
—15 vuotiaita	2	15—19 vuotiaita	89
16—19 »	296	20—24 »	613
20—24 »	1 046	25—29 »	643
25—29 »	802	30—34 »	437
30—34 »	482	35—39 »	248
35—39 »	253	40—49 »	222
40— »	98	50— »	67
Tuntematon	20	Tuntematon	680
	<u>Yhteensä 2 999</u>		<u>Yhteensä 2 999</u>

Äidit ryhmittivät ammatin mukaan seuraavasti:

Virkalaisia ja vapaiden ammattien harjoittajia	44	Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	49
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	42	Yksityisten palvelijoita	895
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	231	Muun elinkeinon harjoittajia	22
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	353	Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	230
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä .	867		
Muita työntekijöitä	266		
		Yhteensä	2 999

Elatusvelvolliset ryhmittivät ammatin mukaan seuraavasti:

Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	157	Merimiehiä ja kalastajia.....	116
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	168	Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	217
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	192	Muun elinkeinon harjoittajia	17
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	211	Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	631
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä .	907		
Muita työntekijöitä	383		
		Yhteensä	2 999

Lasten sijoittamisessa avustivat äitejä naistarkastajat, jotka yksityisesti tiedustelemalla tai sanomalehdissä ilmoittamalla hankkivat sopivia hoitokoteja. Hoitokustannusten suorittaminen tuotti luonnollisesti varattomille äideille suuria vaikeuksia, minkä vuoksi ne useimmissa tapauksissa suoritettiin lautakunnan puolesta ja velottiin elatusvelvollisilta sopimusten tai tuomioiden sekä äideiltä maksukyvyyn mukaan.

Avioittomain lasten hoitoa valvoivat kodissakävijät ja lastenhoidonneuvolain hoitajat käyden tarkastamassa nuorempien lasten hoitopaikkoja kerran kuukaudessa ja vanhempien vähintään 4 kertaa vuodessa. Tällöin seurattiin lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä annettiin äideille ohjeita lasten järkipäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Milloin lapset katsottiin olevan sairashoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Kodissakävijäin ja lastenhoidonneuvolain hoitajien esittämien tiedonantojen mukaan lasten hoito-olot olivat seuraavat:

Äitinsä luona olevista lapsista sai		Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai	
	%		%
Hyvän hoidon	71.1	Hyvän hoidon	77.6
Suhteellisen hyvän hoidon	27.1	Suhteellisen hyvän hoidon.....	21.6
Epätyydyttävän hoidon	1.8	Epätyydyttävän hoidon	0.6
Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
Hyvässä kunnossa	66.6	Hyvässä kunnossa	74.6
Suhteellisen hyvässä kunnossa	29.4	Suhteellisen hyvässä kunnossa	21.6
Epätyydyttävässä kunnossa	4.0	Epätyydyttävässä kunnossa	3.6

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli v:n 1944 aikana 81, joista kuollessaan 53 oli sairaalassa, 6 lastenkodissa, 10 kotona, 4 hoitokodissa ja 8 lapsen kuolinpaikka oli tuntematon.

Kuoleman syy:

Keskosia.....	5
Äkillinen maha- ja suolitulehdus	14
Synnynnäinen kuppatauti	5
» heikkous	4

Kuoleman syy:

Kurkkumätä	2
Aivokalvontulehdus	1
Vatsakalvontulehdus	1
Verenmyrkytys	2

Kuoleman syy:		Kuoleman syy:	
Keuhkokuume	16	Epämuodostuma	1
Keuhkotauti	1	Tukehtuminen	1
Ravintomyrkytys	9	Matkarasitus	1
Synnynäinen sydänvika	3	Sydänhalvaus	1
Äkillinen kouristus	2	Tuntematon	12
		Yhteensä	81

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja tavallisesti lasten äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskeisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskeisellä ja lautakunnan hyväksymällä sopimuksella 230 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 108.

Oikeudessa oli edellisestä vuodesta siirtyneitä juttuja vireillä 50 ja uusia haasteita otettiin 238. Koska näistä 49 tapauksessa ei vastaajaa saatu laillisesti haastetuksi ja kun 22 juttua sovittiin sekä 66 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin siis oikeudessa lopullisesti 151 elatuskannetta. Näistä oli aikaisemmin tehtyjen sopimusten tai oikeuden päätösten varassa olleiden elatusapumaksujen korotuksia 74. Jutuista voitettiin 123, hävitettiin 12 riittämättömien todistusten vuoksi ja 16 tapauksessa oli samasta syystä tai siksi, että lapsen äiti kieltäytyi antamasta selvitykseen tarpeellista tietoa, oikeudenkäynnistä toistaiseksi luovuttava, koska hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 413 kertaa.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muillekin huoltoviranomaisille pyynnöstä virka-apua lastenvalvojen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyyntöjen kokonaismäärä oli 210.

Lähetettyjen kirjeiden luku oli, kuten jo aikaisemmin on toisessa yhteydessä mainittu, kertomusvuonna 16 216..

Perimistoimenpiteet. Edellä on jo mainittu, että varsinkin työpalvelukseen joutuneiden elatusvelvollisten muuttaminen vaikeutti elatusmaksujen perimistä, koska se aiheutti asianomaisten alituista tiedustelua ja siitä johtuvaa kirjeenvaihtoa. Elatusmaksuja y.m. korvauksia saatiin kuitenkin kokoon tosin lisääntyneiden huoltorahojen ansiosta melkoisesti enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

T u l o t:		Mk	Mk
Säästö v:sta 1943:			
Juoksevan tilin ja kassan saldo		157 661: 10	
Valvottujen säästötilien saldo		1 098 076: 35	1 255 737: 45
Helsinkiläisten suorittamat elatusmaksut			3 340 330: 10
Ulkokuntalaisten » »			39 658: 25
Kunnalle suoritettavat korvaukset			995 315: 35
Käyttövarat oikeuskuluihin			47 142: 85
» tilapäisiin avustuksiin			4 772: 30
Oikeuskulujen korvaukset			14 017: 70
Tilapäisten avustusten korvaukset.....			18 179: 45
		Yhteensä	5 715 153: 45

M e n o t:

Helsinkiläisille äideille suoritettu lastenhoitoavustus	2 669 163: 95
Ulkokuntien lastenvalvojille suoritettut maksut	39 658: 25

	Mk	
Kunnalle suoritettut:		
elatusmaksukorvaukset		995 315: 35
oikeuskulujen korvaukset		14 017: 70
tilapäisten avustusten korvaukset		18 179: 45
Oikeuskulut		61 200: 55
Tilapäiset avustukset		22 451: —
Siirto v:een 1945:	Mk	
Juoksevan tilin ja kassan saldo	128 268: 10	
Valvottujen säästötilien saldo	1 766 899: 10	1 895 167: 20
	Yhteensä	5 715 153: 45

Tilapäiset avustukset. Aviottomain lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi sekä lastenvalvojan oikeus- y. m. kuluihin oli toimiston käytettäväksi varattu lautakunnan menoarvioon 65 000 mk:n suuruinen määräraha. Tämän käyttö ilmenee edellä olevasta tiliselvityksestä. Tilapäiset avustukset jaettiin kodissakävijäin esityksistä joko pieninä raha-avustuksina tai valmiina vaatteina lapsensa kanssa suurehkossa ahdinkotilassa oleville äideille. Tämän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista yhteensä 1 800 mk kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettäville äideille. Helsingissä yksityisperheisiin sijoitetuille lapsille ja heidän hoitajilleen järjestettiin tavanmukainen joulujuhla, josta aiheutuneet kustannukset sisältyivät edellä mainittuun määrärahaan.

Holhoustehtävät. Erityisten holhousmääräysten perusteella oli lastenvalvojan holhouksen alaisena kertomusvuonna 28 alaikäistä. Näistä oli 4 varattomia ja 24 alaikäisellä oli holhouslautakunnalle tilitettäviä varoja yhteensä 173 834: 30 mk.

Ottolapsiksi hyvin, lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin asianomaisten äitien suostuksella 117 (163) aviotonta lasta.

Kasvattilapset

Lastensuojelulainsäädännön mukaan tulee lastensuojelulautakunnan valvoa toimintalueellaan olevien kasvatilasten hoitoa ja kasvatusta. Näillä tarkoitetaan sellaisia lapsia, joita yksityiset ilman lastensuojelu- tai huoltolautakunnan välitystä ovat jättäneet vieraan henkilön tai jonkun sukulaisensa hoitoon joko ilman hoitomaksua tai korvausta vastaan. Lastensuojelulautakunnalle ilmoitettiin kertomusvuonna yhteensä 594 (575) kasvatilasta, joista poikia 298 (290) ja tyttöjä 296 (285). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 447 (412) ja aviolapsia 147 (163). Suurin osa kasvatilapsista oli sukulaistensa luona hoidettavana ja lastensuojeluviraston kodissakävijät huolehtivat kasvatilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Äitiysavustukset ja perheliisät

Äitiysavustukset. V:n 1944 aikana oli erityishuolto-osastolla 22 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 2 072 (edellisenä vuonna 1 788) äitiysavustusanomusta. Anomuksista hyväksyttiin 2 013 ja hylättiin 59 (39). Hylkäämisen syynä oli kaikissa tapauksissa se, että verotetun tulon määrä ylitti äitiysavustuslaissa säädetyn ylimmän rajan, joka v. 1944 alusta oli Helsingin kohdalla 280 äyriä, eivätkä anojat voineet esittää mitään äitiysavustuslain 2 §:n 2 momentissa mainittua tai muutakaan syytä anomuksensa tueksi. Lain suomaa harkinta-oikeutta käytti lautakunta 145 (206) tapauksessa, myöntäen avustuksen, vaikka veroäyrien määrä ylitti rajan, kun anojat olivat esittäneet riittävän selvityksen taloudellisen asemansa muuttumisesta t. m. s. avustuksen myöntämiseen vaikuttavasta seikasta. Nämä päätökset alistettiin sosiaaliministeriön vahvistettaviksi.

Avustuksen anojat jättivät hakemuksensa lastensuojeluvirastoon tai lastenhoidon neuvonta-asemille seuraavasti: lastensuojeluvirastoon 956 (379) ja neuvonta-asemille 1 116 (1 409), joista viimeksi mainituista lastensairaалassa olevaan neuvolaan 11 (14), Töölön 153 (144) ja Toukolan 33 (42) sekä Marian sairaalan neuvolaan 40 (87), Lastenlinnan neuvolaan 106 (158), Maitopisara-yhdistyksen lastenhuoltokeskuksiin: Harjutorin

6:ssa olevaan 404 (431), Hauhontien 8:ssa olevaan 29 (145), Martankadun 1:ssä olevaan 12 (16) ja Pohjolankadun 1:ssä olevaan 25 (38), Kätilöopiston äitiysneuvonta-asmalle 49 (293), Kulkutautisairaalan lastenhoidonneuvolaan 29 (41) ja toukokuussa Unioninkatu 45:ssä avattuun Helsingin kaupungin äitiysneuvolaan 225. Helmikuussa tapahtuneiden pommitusten vaurioitettua Kätilöopistoa ja laitoksen siirryttyä maaseudulle, lopetti sen äitiysneuvola toimintansa. Samaan aikaan lopetti myös Hauhontien maitopisara äitiysavustusten vastaanoton ja jakelun.

Äitiysavustusten hakijoista oli 1 720 (1 509) naimisissa olevaa ja 352 (279) naimatonta. 37 anojaa synnytti kaksoset.

V:a 1944 loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 1 901 840 mk. Luontoisavustuksia annettiin 137 138 mk:n arvosta. Luontoisavustukset olivat enimmäkseen paperisia lapsen varusteita sisältäviä 240 mk:n ja 300 mk:n hintaisia pakkauksia n.s. määräraeriä IA sekä 160 mk:n ja 200 mk:n hintaisia lisämääräeriä IB, jotka sisälsivät pahvisen vuodekorin, paperikangaspatjan, lakanan, nutun sekä vistrakankaalla päällystetyn peitteen. Pelkän raha-avustuksen sekä IB-pakkauksen saajille jaettiin kirjasia Ohjeeksi tulevalle äidille, jotka kaupunki kustantaa anojille.

Perhelisät. Vuoden aikana oli erityishuolto-osastolla käsiteltävänä yhteensä 180 perhelisäänomusta. Näistä hyväksyttiin 171 ja hylättiin 9. Neljässä tapauksessa lautakunta myönsi perhelisän veroäyrien luvusta riippumatta, kun anojat olivat esittäneet riittävästi perusteluja hakemuksensa tueksi. Nämä päätökset alistettiin sosiaaliministeriön vahvistettavaksi. Perhelisän hakijoilla oli alle 16-vuotiaita lapsia yhteensä 1 022, jotka jakaantuivat eri suuruisiin perheisiin seuraavasti:

Lasta perhetä kohden	Perheitä	Lasta perhetä kohden	Perheitä
5	102	8	8
6	45	10	1
7	24		
			Yhteensä 180

Perhelisän hakijoitten luo tehtiin vuoden loppuun mennessä 277 kotikäyntiä, joilla kodissakävijä tutustui perheen terveydellisiin ja taloudellisiin olosuhteisiin ja neuvotteli perhelisän tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä. Kotikäynneillä tehtyjen havaintojen mukaan ei periytyviä tai pitkäaikaisia tauteja ole perhelisäperheissä tiettävästi esiintynyt, lukuunottamatta erilaatuisia tuberkuloositapauksia, joita yleensä oli asianmukaisesti hoidettu.

V:n 1944 perhelisien arvo rahassa oli yhteensä 361 550 mk, josta luontoisavustuksia annettiin 288 782 mk:n arvosta ja rahassa 72 768 mk.

Perhelisän jakelu tapahtui samaan tapaan kuin edellisenäkin vuonna ja sujui se tyydyttävästi, vaikkakin entisestään kiristynyt tavarapula aiheutti haittaa ja viivytystä tarvikkeiden saannissa. Perhelisä käytettiin suurimmalta osalta kodin vuodevaatteiden, huonekalujen ja lastenvaatteiden hankkimiseen; ostettiinpa yksi lehmä ja porsaskin. Monet suuret perheet joutuivat helmikuussa tapahtuneiden pommitusten takia taloudellisiin vaikeuksiin, kun lapset oli nopeasti siirrettävä maaseudulle ja siitä aiheutui lisäkuluja matkojen, vuokrien y.m.s. muodossa. Useat perheet menettivät myös kotinsa pommituksissa ja monien kotien irtaimisto turmeltui enemmän tai vähemmän. Näiden tilapäisesti lisääntyneiden kulujen peittämiseen olivat myös perhelisävarat hyvin tervetulleita. Vuoden lopulla hankki Väestöliitto kunnille perhelisävaroilla jaettavaksi lasten suo-
japukuja, mutta kun puvut tulivat vasta vuoden vaihteessa, siirtyi niistä osa jaettavaksi seuraavan vuoden puolella. Suojapuvut jaettiin suoraan toimistosta, kun taasen muut tarvikkeet annettiin liikkeitten välityksellä osto-osoituksia käyttäen. Tavarapulan takia joutuivat anojat odottelemaan kuukausikaupalla tilaamiaan tarvikkeita ja monissa tapauksissa oli turvaututtava vain korviketavaraan, kuten esim. vuodevaatteisiin nähden oli laita. Samaten oli ostettava käytettyjä vaatteita, kun liikkeiden kangasvarastot olivat niin lopussa.

Suuriperheisten asunto-oloja ei vallitsevan asuntopulan takia ole lainkaan voitu parantaa, mikä on hyvin valitettavaa, koska kyseiset perheet yleensä asuvat sangen ahtaissa ja muutenkin ala-arvoisissa asunnoissa, joissa lasten terveys on vaaranalaisena.

Huolimatta taloudellisen pulan aiheuttamista vaikeuksista ja kunnollisten tarvikkeiden puutteesta, voidaan sinänsä vielä vaatimattomalla perhelisällä, kun se tulee jatkuvasti, saada aikaan huomattaviakin parannuksia kodeissa.

Lähetetyt kirjeet. Kuten toisessa yhteydessä on jo mainittu, lähetti lastensuojeluvirasto kertomusvuoden aikana 2 613 (2 625) äitiysavustus- ja perhelisäasioita koskevaa kirjettä.

Sotaleskien ja -orpojen työhuolto

Työhuoltotoimisto, jonka tehtävänä on avustaa Helsingin kaupungissa asuvia sota-orpoja ja -leskiä ammattiasioissa, jatkoi toimintaansa huhtikuun 30 p:nä 1943 annetun työhuoltolain puitteissa.

Uusia sotaleskiä rekisteröitiin 441, sotaorpoja 407. Vuoden lopussa oli työhuoltotoimiston kirjoissa edellisiä 1 640 ja jälkimmäisiä 1 626.

Vuoden kuluessa jätettiin toimistolle 225 työhuoltoanomusta, 22 orpojen ja 203 leskien puolesta. Vain 4 anomusta evättiin. Sotaleskistä oli 12 ulkokuntalaisia. Työhuoltoa saaneista sotaleskistä oli 17 lapsettomia, yhden lapsen äitejä oli 88, kahden lapsen äitejä 30, kolmen lapsen äitejä oli 2, neljän lapsen äitejä 2, yhdellä leskellä oli 5 lasta, yhdellä 6, joista kuitenkin vain 2 alaikäistä. Mitä leskien koulusivistykseen tulee, oli työhuoltoa saaneiden joukossa 2 ylioppilasta, 2 kauppakoulunkäynnystä, 1 sairaanhoitajatar, 3 oli käynyt keskikoulun, 5 leskeä oli käynyt 2—4 lk. oppikoulua, muut kahta lukuunottamatta olivat kansakoulunkäyneitä. Eräät kansakoulunkäyneet lesket olivat käyneet ompelijataropiston, kansanopiston, tyttöjen ammattikoulun tai joitakin lyhyitä kursseja. Sotaorvot olivat kaikki kansakoulunkäyneitä.

Sotaorvot jakautuivat ikäryhmiin ja sukupuoleen nähden seuraavasti:

Syntymävuosi	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Syntymävuosi	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
1927	13	14	27	1936	52	58	110
1928	28	19	47	1937	68	54	122
1929	29	23	52	1938	96	77	173
1930	40	30	70	1939	79	68	147
1931	41	40	81	1940	75	76	151
1932	43	45	88	1941	84	83	167
1933	46	39	85	1942	40	36	76
1934	40	53	93	1943	26	13	39
1935	47	30	77	1944	9	12	21
				Yhteensä	856	770	1 626

Sotaleskien työhuollon jakautuminen eri huoltomuotojen mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltomuoto	Hyväksytyitä hakemuksia	Huoltomuoto	Hyväksytyitä hakemuksia
Ammattikoulutus:		Ammattikoulutus:	
Ompelualan kurssit	57	Liikealan kurssit	3
Turkisompelukurssit	20	Konekutomakurssit	3
Hattujen valmistuskurssit	24	Kosmetologikurssit	2
Verhoilukurssit	11	Emännöitsijäkurssit	1
Kauppakoulu	2	Käsityöseminaari	1
Parturikurssit	2	Ebeneserkoti	1
Kampaajakurssit	6	Kättilöopisto	1
Tekokukkien valmistuskurssit	7	Kirjanpitolurssit	1
Konepiirustuskurssit	5	Työvälineapu	33
Puun väritys- ja kiilloituskurssit	5	Opintolaina	1

Yhteensä 186

3 hakemusta hylättiin, joista 1 koski ompelualan kurssiin, 1 turkisompelukurssiin ja 1 konetekniikan kurssiin pääsemistä.

Sotaorvoille järjestettiin ammattikoulutusta seuraavasti:

Ammattikoulutus	Hyväksytyttä hakemuksia	Ammattikoulutus	Hyväksytyttä hakemuksia
Oppikoulu	8	Käsityöopisto	1
Kauppakoulu	3	Kultaseppäkoulu	1
Valmistava poikain ammattikoulu ..	3	Ompelijataropisto	1
Valmistava tyttöjen ammattikoulu ..	1		
			Yhteensä 18

1 oppikouluun pääsemistä koskeva anomus hylättiin.

Paikallisia oppilaspaikkoja välitettiin 19 sotaleskelle ja -orvolle.

Ulkokuntalaisista sotaleskistä oli 2 ompelukursseilla, 2 hattujen valmistuskursseilla ja 1 kutomakursseilla ja 7 leskeä sai työvälinaapua.

Työhuoltoavustuksina suoritettiin ammattikoulutusta saaville lapsettomille sotaleskille keskimäärin 1 350 mk kuukaudessa, lapsellisille 1 650 mk kuukaudessa, yhteensä mk 207 542: 10. Yhdelle sotaleskelle myönnettiin 20 000 mk:n suuruinen opintolaina filosofian kandidaattitutkintoa varten. 10 000 mk suoritettiin edellisestä vuodesta nostamatta jääneestä lainamäärästä seminaarissa ja yliopistossa opiskelevalle sotaleskelle. Työvälinaapua annettiin leskille yhteensä 143 801 mk. Sotaleskien työhuoltokustannukset nousivat kaikkiaan 381 343: 10 mk:aan.

Koulua käyville sotaorvoille suoritettiin 600—1 000 mk kuukaudessa, yhteensä 70 673: 60 mk. Työpukukankaita ostettiin sotaorvoille ja -leskille yhteisesti 4 606: 90 mk:n arvosta. Sosiaaliministeriöltä perittävä korvaus työhuollon Helsingin kaupungille aiheuttamista kuluista oli siis kaikkiaan 456 623: 60 mk.

Lastensuojelulautakunnan työhuolto-osasto kokoontui kertomusvuoden kuluessa 10 kertaa. Pöytäkirjat osaston kokouksista käsittivät yhteensä 486 asiaa. Työhuoltotoimiston kodissakäviä teki 514 kotikäyntiä, joista 127 oli hukkakäyntiä. Lähetettyjen kirjeiden luku oli 1 758.

Lastenhoidonneuvolat

Paitsi Maitopisarayhdistyksen kunnan avustuksella kaupungin eri osissa ylläpitämää 5 lastenhoidon neuvonta-asemaa sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton lukuun Lastenlinnassa toiminutta sekä Marian sairaalan ja kulkutautisairaalan yhteydessä olevia neuvonta-asemia, lautakunta ylläpiti kolmea kunnallista lastenhoidonneuvola. Näistä toimi yksi Tehtaankatu 1:ssä sijaitsevassa lastensairaalassa, ja sen toiminta-alueena oli edelleenkin Kruunuhaka, Kaivopuisto, II ja III kaupunginosa sekä Suomenlinna, toinen Töölössä Savilankatu 3:ssa toiminta-alueenaan Töölö, Meilahti ja Ruskeasuon sekä kolmas Toukolassa Intiankatu 13:ssa ollen sen toiminta-alueena Annalan, Arabian, Kumpulän, Toukolan ja Vanhankaupungin asutusalueet. Töölössä ja lastensairaalassa sijaitsevien neuvoloiden alueet olivat jaetut kahteen piiriin, kummallakin eri hoitajansa. Toukolan neuvolan hoitaja valvoi sitäpaitsi lastensuojelulautakunnan toimeksiannosta avioliiton ulkopuolella syntyneitä sekä hoitokodissa olevia lapsia, paitsi neuvolan toiminta-alueella, myös Käpylässä ja Vallilassa.

Lääkäreinä toimivat lastensairaalan neuvolassa seuraavat lääketieteen- ja kirurgiantohtorit: V. Liakka tammikuun 1 p:stä helmikuun 20 p:ään, C. Räihä elokuun 17 p:stä syyskuun 15 p:ään ja B. Landman lokakuun 1 p:stä joulukuun 3 p:ään, Töölön neuvolassa lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma ja hänen sijaisenaan lääketieteellensensiaatti A. Talvitie sekä Toukolan neuvolassa lääketieteen- ja kirurgiantohtorit U. Muroma ja K. Turpeinen. Neuvoloiden hoitajina toimivat lastensairaalan neuvolassa terveydenhoitaja A. Björkman sekä terveydenhoitaja L. Soinin ollessa virkavapaana sairaanhoitaja A. Pälviö, Töölön neuvolassa terveydenhoitajat H. Parviala ja L. Sarvi sekä heidän ollessaan sotakomennuksella sairaanhoitaja M. Kukkonen kesäkuun 15 p:stä joulukuun 12 p:ään ja terveyssisar U. Becker joulukuun 1 p:stä 31 p:ään sekä Toukolan neuvolassa terveydenhoitaja L. K. Hirstiö.

Neuvoloiden kirjoissa oli lapsia seuraavat määrät:

Neuvola	V:sta 1943 siirtyneitä	Uusia	Yhteensä	Pois- tettuja	V:een 1945 jääneitä
Lastensairaalan ynnä Suomenlinnan	1 235	303	1 538	109	1 429
Töölön	1 534	781	2 315	1 033	1 282
Toukolan	304	77	381	100	281
Yhteensä	3 073	1 165	4 234	1 242	2 992

Syynä lasten poistamiseen eri neuvoloiden kirjoista oli:

Poistamisen syy	Lastensairaalan	Töölön	Toukolan	Yhteensä
Lapsen kuolema	3	15	4	22
Lapsen muutto piiristä	56	49	38	143
Jokin muu syy	50	969	58	1 077
Yhteensä	109	1 033	100	1 242

Kuolemantapauksia sattui eri neuvoloiden kirjoihin merkittyjen lasten keskuudessa seuraavasti:

Kuoleman syy:	Lastensairaalan	Töölön	Toukolan	Yhteensä
Vatsa- ja suolitulehdus	1	4	—	5
Kurkkumätä	—	3	—	3
Aivokalvontulehdus	—	2	—	2
Keuhkokuume	1	—	1	2
Tapaturma	—	1	—	1
Astma	1	—	—	1
Synnynnäinen sydämenheikkous	—	1	—	1
Mahaportin kouristus	—	1	—	1
Yleinen myrkytys	—	1	—	1
Sydänhalvaus	—	1	—	1
Maksatulehdus	—	1	—	1
Operatio	—	—	1	1
Miliaari-tuberkuloosi	—	—	1	1
Äkillinen tartunta	—	—	1	1
Yhteensä	3	15	4	22

Lastensairaalan neuvolassa oli lääkärin vastaanottoja 3 kertaa viikossa 2 vuotta nuoremmille lapsille ja kerran kuukaudessa 2—7 vuotiaita lapsia varten sekä neuvolan toiminta-alueeseen kuuluvassa Suomenlinnassa yhteensä 5 lääkärin vastaanottoa. Töölön neuvolassa oli lääkärin vastaanottoja 2 kertaa viikossa ja Toukolan neuvolassa kerran viikossa kummankin ikäisiä lapsia varten.

Lääkärin vastaanotoilla kävi:

Neuvola	Alle 2 v. lapsia	2—7 v. lapsia	Muita asiakkaita	Yhteensä
Lastensairaalan	632	45	12	689
Töölön	1 579	170	146	1 895
Toukolan	330	81	37	448
Yhteensä	2 541	296	195	3 032

Hoitajilla oli kussakin neuvolassa vastaanottoja joka arkipäivä ja Töölön neuvolassa lisäksi vielä yksi iltavastaanotto viikossa. Näillä päivittäisillä vastaanotoilla oli kävijöitä seuraavasti:

Neuvola	Alle 2 v. lapsia	2—7 v. lapsia	Äitejä	Muita asiakkaita	Yhteensä
Lastensairaalan	2 454	90	53	414	3 011
Töölön	5 101	546	118	1 185	6 950
Toukolan	747	263	320	330	1 660
Yhteensä	8 302	899	491	1 929	11 621

Eri neuvoloiden hoitajien tekemät kotikäynnit jakautuivat seuraavasti:

	Lastensairaalan	Töölön	Toukolan	Yhteensä
Alle 2 v. terveiden lasten luo	1 414	413	256	2 083
2—7 v. terveiden lasten luo	237	8	113	358
Alle 2 v. sairaiden lasten luo	12	37	80	129
2—7 v. sairaiden lasten luo	—	—	—	—
Aviottomain lasten luo	371	287	524	1 182
Kirjoihin merkittömään lasten luo	269	284	109	662
Tulevien äitien luo	140	—	168	308
Asiakäyntejä	96	256	320	672
Hukkakäyntejä	678	447	164	1 289
Yhteensä	3 217	1 732	1 734	6 683

Yleisen terveydentilan vahvistamiseksi annettiin valohoitoa 29 lapselle. Pirquetkoe tehtiin 344 lapselle. Sitä paitsi rokotettiin 280 lasta. Edellä mainitut lapsimäärät ja-kaantuivat eri neuvoloiden kesken seuraavasti:

Neuvola	Valohoitoa saaneita lapsia	Valohoito- käsittelyjen lukumäärä	Pirquet- menetelmin tutkittuja lapsia	Rokotettuja lapsia Isorokkoa vastaan	Kurkku- mätää vastaan
Lastensairaalan	—	—	74	—	72
Töölön	21	356	226	136	—
Toukolan	8	70	44	32	40
Yhteensä	29	426	344	168	112

Jokaisen neuvolan toimintaa on tukenut kunkin neuvolan oma ompeluseura tai kerho, jotka ovat auttaneet neuvoloiden köyhiä pienokaisia ja heidän kotejaan vaate- ja raha-avustuksilla. Töölön neuvola sai Töölön sokeritehtaalta 5 000 mk:n suuruisen rahalahjoituksen. Toukolan neuvola sai Osuusliike Elannolta 300 mk annettavaksi joululahjoina vähempiosaisille ja rouva H. Ståhlbergiltä 1 200 mk lääkkeiden ostamiseksi vähävaraisille lapsille. Johtaja N. Strandberg lahjoitti 500 mk ja rouva K. Leino vaatteita jaettavaiksi puutteessa oleville. Sekä lastensairaalan että Toukolan neuvoloista jaettiin yksityisten henkilöiden lahjoittamia lasten ja aikuisten vaatteita monille puutteessa oleville lapsille ja äideille.

Jokaisessa neuvolassa on ollut lastenvaunuja ja -rattaita, joita on voitu lainata tarvitseville pikkulapsille.

Ruotsista lahjaksi saatuja erilaisia vitamiinivalmisteita jaettiin niinkään jokaisessa neuvolassa keväällä ja syksyllä odottaville ja imettäville äideille sekä neuvoloiden kirjoissa oleville lapsille.

Jokaisessa neuvolassa otettiin myös vastaan äitiysavustushakemuksia ja toimitettiin lastensuojeluvirastoon äitiysavustusosaston käsiteltäväksi.

Toukolan neuvolassa oli sitä paitsi käytännöllistä äitiyshuoltoa, mistä huolehti-neella erikoislääkärillä oli vastaanottoja yleensä kerran viikossa. Näillä kävijöiden lukumäärä oli 62. Verinäyte W. R.- ja Kahn-tutkimusta varten otettiin 47 äidistä sekä hemoglobiinikoe jokaisesta äidistä jatkuvasti joka kuukausi koko raskauden ajan.

Äitiyshuollettavien vaihtuminen ilmenee seuraavasta:

V:sta 1943 siirtyneitä	55	Poistettuja	96
Uusia	42	V:een 1945 jääneitä	1

Poistojen syynä oli 93 tapauksessa partus, 1 tapauksessa keskenmeno ja 2 tapauksessa poismuutto kaupungista.

Lääkärintarkastuksia jatkettiin myös synnytyksen jälkeen.

Neuvolan hoitaja teki 168 kotikäyntiä raskaana olevien naisten luona.

Valistustarkoituksessa järjestettiin Töölön neuvolassa kevätkaudella äideille pien-tenlastenhoitoa käsittelevä luentosarja.

Vuoden kahtena ensimmäisenä sekä kahtena viimeisenä kuukautena seurasi osa valtion sairaanhoitajakoulun ja kättilöopiston oppilaista työtä neuvoloissa, kukin kuukauden ajan.

Äitiysavustuksia välitettiin lastensairaalan neuvolassa 11, Töölön neuvolassa 153 ja Toukolan neuvolassa 33 äidille.

Terveydenhoito

Vastaanotto- ja ammattioppilaskotia, Kullatorpan lastenkotia ja koulukoteja valvo- van lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroman selostus vallinneesta terveydentilasta ja terveydellisistä olosuhteista mainituissa laitoksissa v. 1944 oli seuraavan sisältöinen:

Ohjesäännön mukaiset tarkastukset pidettiin yllämainituissa laitoksissa. Kaikki näihin koteihin otetut lapset tarkastettiin. Ryttylän, Toivoniemen ja Tavolan kouluko- deissa sattuneissa äkillisissä sairastapauksissa turvaututtiin koulukotien etäisen aseman vuoksi Helsingistä paikallisten lääkärien apuun. Muissa tapauksissa huolehti sairaan- hoidosta tohtori U. Muroma.

Tautitapaukset näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Tauti	Vastaanotto- ja ammatti- oppilaskoti	Ryttylä	Toivo- niemi	Tavola	Toivola	Kulla- torppa	Yh- teensä
Nuhakuumetta	—	44	6	—	6	6	62
Influenssa	4	36	15	—	3	—	58
Kurkkutulehdus	—	25	3	12	8	5	53
Vatsa- ja suolitulehdus	—	26	5	6	15	—	52
Angiina	8	19	—	—	3	—	30
Tuhkarokko	—	1	—	22	—	—	23
Paiseita	—	9	—	—	5	—	14
Keltatauti	—	1	—	—	—	8	9
Sikotauti.....	—	4	—	—	4	—	8
Nivelreumatismi	2	2	—	—	—	—	4
Vesirokko	—	—	—	—	3	—	3
Luumurtuma	—	1	—	—	2	—	3
Tulirokko	1	1	—	—	—	—	2
Silmätulehdus	—	2	—	—	—	—	2
Kurkkumätä	1	—	—	—	—	—	1
Lapsihalvaus	1	—	—	—	—	—	1
Keuhkokuume	—	—	—	—	1	—	1
Mykeröruusu	—	—	—	—	1	—	1
Tuberkuloottinen rau- hastulehdus	—	1	—	—	—	—	1
Ihottuma	—	1	—	—	—	—	1
Korvatulehdus	—	1	—	—	—	—	1
Yhteensä	17	174	29	40	51	19	330

Kulkutautina esiintyi tuhkarokkoa Tavolassa toukokuun alussa, influenssaa eri koulu-kodeissa myös keväällä. Tulirokko-, lapsihalvaus- ja kurkkumätäpotilaat hoidettiin kulkutautisairaalassa.

Tapaturmia sattui Ryttylässä 1 reisiluumurtuma ja 29 vähäpätöisempää vammaa sekä Toivolassa 2 luunmurtumaa.

Asunto-olot olivat yleensä kohtalaisen hyvät, vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa erinomaiset. Samat puutteellisuudet kuin mitä aikaisemmissa vuosikertomuksissa on mainittu luonnollisestikin esiintyivät, koska nykyään tuskin niitä voi korjata. Tässä on kuitenkin kiinnitettävä huomiota Ryttylän keittiön ilmanvaihtoon ja Toivoniemen huonoihin kellareihin, joissa kesällä ruoka helposti pilaantuu. Kullatorpassa suurena epäkohtana on oman saunan puute. Tähän asti on käytetty 1 km:n päässä olevaa saunaa, jossa pukeutumishuoneessa on talvisin lämpö n. 5—6 C°.

Yleinen siisteys olosuhteisiin nähden eri laitoksissa oli kaikin puolin tyydyttävä.

Ruoanvalmistusmahdollisuudet olivat yleensä hyvät, ruoka hyvää ja riittävää, mikä ilmenee seuraavassa yhdistelmässä esiintyvistä hoidokkien keskimääräisestä painonlisäyksestä. Rajoitettu maitoannos tuntuu yleensä liian vähäiseltä lasten ruokinnassa.

Laitos	Painon lisäys, kg	Laitos	Painon lisäys, kg
Vastaanottokoti	2.0	Toivoniemi	4.9
Ryttylä	3.3	Toivola	3.1
Tavola	3.1	Kullatorppa	1.6

Ravinnon säännöstely ja niukkuus esiintyy huomattavammin vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa, joten painonlisäys on huomattavasti alempi kuin muualla, Kullatorppaa lukuunottamatta, jossa se luonnollisestikin on alhainen, koska lapset siellä ovat vähä-älyisiä.

Lapsille annettiin runsaasti raakoja vihanneksia sekä heikommille kalanmaksajäy tai vitolia.

Ruoan säilytys oli yleensä asiallista, paitsi Toivoniemessä, jonka huonoista kellareista edellä jo on mainittu.

Vaatetustilanne on ajan olosuhteista riippuen hyvin puutteellinen. Kaikkein pahimmin se esiintyy jalkineiden puutteessa. Vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa sekä Kullatorpassa esiintyy etenkin vuode-, alus- ja päällysvaatteista puutetta.

Koulukoteihin sijoitettujen lasten hampaiden hoidosta huolehti kaupungin kouluhammasklinikan johtaja T. H. J. Ekman suorittaen hampaiden korjaukset kauempana sijaitsevilla laitoksilla lautakunnan tätä tarkoitusta varten hankkimilla välineillä. Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin hoidokit sekä Toivolan koulukodin oppilaat kävivät tarpeen vaatiessa kouluhammasklinikassa.

Sofianlehdon pientenlastenkodin sekä Reijolan lastenkodin valvontalääkäri, lääketieteenlisensiaatti R. Granholm oli suurimman osan alkuvuotta sairaana eroten virastaan kesäkuun 1 p:nä. Lääketieteen- ja kirurgian tohtori U. Muroma hoiti tällöin hänen tehtäviään sekä määrättiin loppuvuodeksi hoitamaan Sofianlehdon pientenlastenkotia sekä Reijolan lastenkotia. Tohtori Muroma on antanut näissä laitoksissa vallinneesta terveydentilasta seuraavan sisältöisen selostuksen:

Sofianlehdossa vuoden ensimmäisenä puolivuotena esiintyi runsaasti kulkutauteja. Tuhkarokkoa sairastivat melkein kaikki lapset, lukuunottamatta aivan pieniä lapsia tai sellaisia, joilla se aikaisemmin oli ollut. Vielä tuhkarokon esiintyessä lastenkodissa levisi siellä vesirokko. Juuri tuhkarokkoa sairastettuaan olivat lapset hyvin alikuntoisia, joten vesirokko aiheutti paljon merkäistä ihottumaa (Impetigo contagiosa) ja yleismyrkytyksiä (Sepsis). Ainoastaan 1 lapsi kuoli tällaiseen myrkytykseen. Sitäpaitsi esiintyi siellä vielä kurkkumätää 6 tapausta ja 1 tulirokottapaus. Heitä hoidettiin kulkutautisairaalassa. Muut tapaukset, muutamia ripulitapauksia lukuunottamatta, hoidettiin lastenkodissa. Kaikki lapset rokotettiin kurkkumätää vastaan.

Sofianlehdossa esiintyvät seuraavat tautitapaukset:

Tauti	Tauti- tapauksia	Tauti	Tauti- tapauksia
Vatsa- ja suolitulehdus	120	Märkivä ihottuma (Impetigo).....	21
Vesirokko	78	Keuhkokuume	19
Tuhkarokko	64	Paiseita	19
Nuhakuume	60	Kurkkumätä	6
Korvatulehdus	47	Yleinen myrkytys (Sepsis)	6
Keuhkokatarrat	27	Munuaistulehdus	5
Kroonillinen ihottuma	23	Tulirokko	1
			Yhteensä 496

Sairastuneista lapsista kuoli sairaalassa tuhkarokkoon 2, kurkkumätään 1 ja yleiseen myrkytykseen 1 sekä ripuliin 2.

Reijolan lastenkoti oli siirretty Lempäälään helmikuun 15 päivä lokakuun 11 päivään. Lääkärintehtäviä siellä hoiti tohtori I. Karpio. Hänen selostuksestaan käy ilmi, että maaliskuun alussa siellä puhkesi kurkkumätäepidemia, jolloin 14 lasta sairastui. Kaikki lapset rokotettiin kurkkumätää vastaan. Tauti ei aiheuttanut mitään jälkitautia eikä kuolemantapauksia esiintynyt. Muista tänä aikana sattuneista sairaustapauksista ei ole tietoja, joten tavanmukaista tilastoa kodissa esiintyneistä taudeista ei voida tällä kertaa esittää.

Loppupuolella vuotta ei esiintynyt mitään vakavampia sairaustapauksia vaan jonkin verran nuhakuumetta ja yskää.

Evakuoimispaikassa ei punnitusta voitu suorittaa, mutta alku- ja loppuvuoden painolisäys oli 1.4 kg.

Menot ja tulot

Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat v. 1944 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 25 725 635: 30 mk, jakautuen seuraaviin eriin:

	Mk
Lastensuojelulautakunta	2 713 510: 20
Lastenkodit	3 945 059: 65
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	2 144 934: 90
Toivolan koulukoti	1 614 516: 60
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	3 528 233: 80
Lastenhoidonneuvolat	413 841: 05
Sijointi yksityishoitoon ja jatko-opetus	5 734 114: 20
Keuhkotautisten lasten hoito	902 974: 50
Tylsämielisten, aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	794 302: 40
Lasten hammashoito, kesävirkestystoiminta sekä matkakulut.....	187 046: —
Lastenvalvojan kansliamenot sekä aviottomain lasten avustaminen	55 225: 65
Koulukotien maatilat	2 864 976: 35
Yksityisille lastensuojeluyhdistyksille myönnetyt avustukset	826 900: —
Yhteensä 25 725 635: 30	

Näiden menojen lisäksi oli rakennustoimiston tilille viety alla mainittujen lastenhoitolaitosten huoneistojen korjauskustannuksia seuraavat määrät:

	Mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti.....	55 253: 15
Reijolan lastenkoti	7 831: 15
Kullatorpan lastenkoti	8 679: —
Toivolan koulukoti	120 214: 90

	Mk
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	52 077: 60
Ryttylän koulukoti	125 052: 90
Toivoniemen koulukoti	6 595: 60
Yhteensä	375 704: 30

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot nousivat v. 1944 10 947 998: 90 mk:aan jakautuen seuraaviin eriin:

Lastenhoidosta saatu korvaus:		Mk	
valtiolta	828 388: 20		
vierailta kunnilta.....	929 405: 10		Mk
yksityisiltä korvausvelvollisilta	2 333 939: 85		4 091 733: 15
Koulukotien valtionapu			2 111 960: 60
Koulukotien oppilastöistä saadut tulot			186 076: —
Ammattioppilaskodin hoidokkien suorittama korvaus.....			175 056: —
Maatilojen tilittämät tulot:			
Ryttylän ja Siltalan tilojen	1 607 963: 70		
Toivoniemen tilan	643 366: 95		
Toivolon tilan	789 606: 30		3 040 936: 95
Laitosten ja maatilojen henkilökunnan suorittamat luontoisetujen korvaukset.....			1 340 291: 20
Lastenhoidonneuvolain valohoitomaksut.....			1 945: —
Yhteensä			10 947 998: 90

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteissummasta 26 101 339: 60 mk:sta, jää kaupunginkassaa rasittaviksi nettomenoiksi 15 153 340: 70 mk eli 1 356 067: 95 mk enemmän kuin edellisellä vuonna.

Koulukoteihin kuuluvien tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa on huomioitu myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämisestä rakennuksista maataloille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 53 100 mk, Ryttylässä 359 350 mk ja Toivolassa 96 600 mk eli yhteensä 509 050 mk, joista laitosten tuloihin sisältyy 30 %:n valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suorituksien sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennuskustannusten kuolettujen jälkeen osoitti maataloustilien päätös voittoa Toivoniemessä 50 430: 30, Ryttylässä 38 761: 35 ja Toivolassa 51 460: 25 eli yhteensä 140 651: 90 mk. Kunkin tilan nettotuotto otettiin vähennyksenä huomioon koulukotien valtionavun lopputilityksessä.

Eri laitosten varsinaiset menot, yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetus sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus toimihenkilöiden palkoista vähennettynä, nousivat v. 1944 seuraaviin määriin:

	Kaikkiaan, mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	2 235 554: 95	59: 15	21 647: 57
Reijolan lastenkoti	617 212: 05	54: —	19 763: 75
Kullatorpan lastenkoti	471 257: 05	42: 22	15 453: 82
Vastaanottokoti	1 533 946: 70	69: 48	25 427: 99
Ammattioppilaskoti	357 808: 20	45: 55	16 669: 78
Toivolon koulukoti.....	1 433 897: 60	60: 41	22 110: 15
Tavolan koulukoti	339 103: 40	29: 67	10 860: 33
Ryttylän koulukoti	2 387 109: 10	87: 35	31 970: 21
Toivoniemen koulukoti	479 712: 30	53: 57	19 606: 33
Yhteensä	9 855 601: 35	60: 92	22 298: 02

Edellä mainitut päiväkustannukset jakautuivat eri laitoksissa seuraavalla tavalla:

Menoerä	Lastenkodit			Vastaanotto- koti	Ammatti- oppilaskoti	Koulukodit				Kaikkiaan
	Sofian- lehto	Reijola	Kulla- torppa			Toivola	Tavola	Ryttylä	Toivo- niemi	
	Markkaa ja penniä									
Palkkaukset	31 65	34 96	26 93	33 11	15 62	34 76	16 80	41 31	31 64	32 02
Vuokra, lämpö ja valo	16 02	8 28	1 84	16 63	11 69	7 45	3 —	27 86	5 74	13 62
Ruokinta	6 16	5 69	9 44	14 93	13 57	12 82	6 49	10 64	11 98	9 98
Vaatetus ja kalusto	2 27	2 75	2 51	1 93	2 27	3 31	2 46	4 46	2 16	2 81
Muut menot	3 05	2 32	1 50	2 88	2 40	2 07	—	3 08	2 05	2 49
Yhteensä	59 15	54 —	42 22	69 48	45 55	60 41	29 67	87 35	53 57	60 92

Edelliseen vuoteen verraten kohosivat lasten varsinaiset hoitokustannukset kaikissa muissa laitoksissa paitsi Sofianlehdossa ja Kullatorpassa, mikä johtui yleisestä hintojen kallistumisesta ja erittäinkin siitä, ettei kaikissa laitoksissa ollut pitkin vuotta täyttä määrää hoidokkeja. Keskimääräinen hoitokustannusten lisäys oli kuitenkin vain 1:80 mk kutakin hoitopäivää kohden.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin lastensuojelulautakunnan vuoden 1944 menoarvioon merkittyinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 826 900 mk. Tästä saivat *Lastentyökotiyhdistys* kouluikäisten lasten päiväkotien ylläpitoa varten 165 000 mk; *Yhdistys koteja kodittomille lapsille* Haagassa ylläpitämänsä lasten vastaanottokodin avustamiseksi 21 100 mk; *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto* lastenlinnan neuvonta-aseman ylläpitämiseksi 46 200 mk sekä saman liiton Helsingin osasto yksinäisiä naisia ja heidän lapsiaan varten ylläpitämänsä Sophie Mannerheimin kodin tukemiseksi 52 800 mk; *Suomen lastenhoitoyhdistys* lastenkotiensa avustamiseksi 158 400 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* ylläpitämiensä Korson poikakodin, Kilon tyttökodin ja Pasilan lastenhuoltolan avustamiseksi 39 600 mk; *Maitopisarayhdistys* avunannosta äitiysavustuksien jakamisessa ja lastenhuoltoasemien ylläpitoa varten 264 000 mk; *Pelastusarmeija* ylläpitämiensä lastenkotien ja lastenseimien tukemiseksi 19 800 mk; sekä *Työläisäitien ja -lastenkotiyhdistys* kodin ylläpitämiseksi yksinäisiä äitejä ja heidän lapsiaan varten 60 000 mk.

Näiden avustuksien lisäksi jakoi kaupunginhallitus lautakunnan tilien ulkopuolella yleishyödyllisten yritysten ja laitosten määrärahasta lastensuojelutarkoituksiin yhteensä 161 200 mk. Näistä varoista saivat *Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys* sekä sen Sörnäisissä, Vallilassa, Toukolassa, Pasilassa ja Käpylässä toimivat osastot suorittamansa nuoriso- ja poikatyön tukemiseksi yhteensä 24 200 mk; *Svenska kristliga föreningen av unga män* kasvatussosiaalisen työnsä tukemiseksi ja vähävaraisten poikain kesävirkestystoimintaa varten 5 500 mk; *Helsingin nuorten naisten kristillinen yhdistys* ylläpitämänsä tyttökotia ja kasvatussosiaalista työtänsä varten 17 600 mk, *Helsingin poikakotiyhdistys* kahden ylläpitämänsä poikakodin tukemiseksi 17 600 mk; *Sairaanhoitajatar H. Kivimäki* Leppävaarassa sijaitsevan pikkulastenkotinsa avustamiseksi 8 800 mk; *Caritas* niminen *lasten kesäsiirtola* toimintansa tukemiseksi 3 300 mk. *Kalliolan kannatusyhdistys* poikaja tyttökerhotoiminnan avustamiseksi 14 300 mk; *Lastenkoti Bethel* Haagassa 4 000 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* vapaan lasten- ja nuorisotyön sekä lasten kesäsiirtolan tukemiseksi 23 100 mk; *Helsingin sosialidemokraattinen nuorisoyhdistys* 5 500 mk; *Helsingfors svenska ungdomsråd* 11 000 mk; *Helsingin nuorisoyhdistys* 24 200 mk; *Helsingin*

kristillisen työväen nuoriso-osasto 1 100 mk sekä Naisylioppilaiden kristillisen yhdistyksen sosiaalinen kerho lasten kesäsiirtolaa varten 1 000 mk.

Kaupungin avustamain yksityisten lastenhuoltolaitosten toiminnan valvominen oli lähinnä lautakunnan lastenhuollontarkastajan tehtävänä, ja on hän antanut tässä suhteessa tekemistään havainnoista kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Näiden lisäksi myönsi kaupunginvaltuusto kokouksessaan tammikuun 12 p:nä *Helsingin lastenruokintakomitealle* 255 800 mk lastenruokinnan keitto- ja jakelukustannuksiin tammikuun 15 p:n ja toukokuun 31 p:n välisenä aikana.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja. Ottaen huomioon sen Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston koroista lapsensa itse imettäville äideille kehoituspalkkioina jaetun 1 800 mk:n erän, mistä jo mainittiin toisessa yhteydessä, oli näiden rahastojen pääomat ja käytettävissä olevat korkovarot joulukuun 31 p:nä 1944 seuraavan suuruiset.

	Pääoma, mk	Korot, mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille	39 664: —	9 538: 35
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	9 122: —	2 146: 10
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkiseksi turvattomille lapsille	60 060: —	5 304: 10
M. Kotschakin lastenvaatetusrahasto	52 676: —	10 439: 35
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	47 142: —	—
Johan Gustaf Rosenbergin rahasto	12 080: —	4 342: 85
Lasten kesäsiirtolain rahasto	20 697: —	7 440: 65
	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	241 441: —	39 211: 40

Hyvösen lastenkoti

Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin aviopuolisoiden G. ja M. Hyvösen kaupungille lahjoittama omaisuus, jonka pääoma oli kertomusvuoden lopussa 2 094 308 mk. Tämän rahaston korkovaroilla tarkoittivat lahjoittajat ylläpidettäväksi Kotkankatu talossa n:o 14 n. 30 hoitopaikkaa käsittävää lastenkotia puutteenalaisille suomea tai ruotsia puhuville lapsille, mihin ne eivät varsinkaan viime vuosina ole lähimainkaan riittäneet. Korkotilin vuoden lopussa osoittama jäännös 4 931: 30 mk oli jo ennakolta varattu ja tämän lisäksi käytetty v:n 1944 aikana etukäteen v:n 1945 korkotuloista 213 830: 35 siitäkin huolimatta, että lautakunta on suorittanut tähän lastenkotiin sijoittamistaan lapsista tavanomaiset kuukausimaksut.

Hyvösen lastenkodin ja sen hoidokeille Vihdin pitäjässä Enäjärven rannalla ylläpidettävän Hyvölä nimisen kesäkodin hallintoa hoitaa lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsema johtokunta, johon kertomusvuonna kuuluivat talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä lastentarhaintarkastaja E. Borenius, varatuomari M. Mustakallio, taloustirehtööri S. Ojanne ja professori A. Ylppö. Johtokunnan sihteerinä toimi johtaja I. Siirala.

Lastenkodin johtajan ollessa toisen tehtävän takia edelleen virkavapaana marraskuun 1 p:nä asti hoiti hänen virkaansa neiti S. Niivo. Lääkärinä toimi lääketieteellisensiaatti R. Granholm kuolemaansa saakka ja hänen jälkeensä vuoden lopulla tohtori H. Huhtikangas. Lisäksi kuului laitoksen henkilökuntaan 3 lastenhoitajaa, keittäjä, siivooja ja ompelija.

Lapsia oli kaikkiaan 34, joista poikia oli 19 ja tyttöjä 15. Edellisestä vuodesta oli jäljellä 30 lasta ja vuoden aikana otettiin kotiin 7 uutta lasta. Kodista muutti pois 6 lasta ja 31 lasta jäi kodin hoitoon v:ksi 1945. Lasten ikä vaihteli 2 vuodesta

16 vuoteen. Huoltopäiviä oli kaikkiaan 10 767. Lasten terveydentila oli koko ker-
tomusvuoden aikana tyydyttävä.

Lastenkodin menot v. 1944 olivat seuraavat:

Menoerä	Lasta ja päi-		Menoerä	Lasta ja päi-	
	Kaikkiaan, mk	vää kohden, mk		Kaikkiaan, mk	vää kohden, mk
Palkat	226 780	37.1	Lämpö ja valo	37 809	6.2
Talous	169 870	27.8	Vuokra	72 000	11.8
Vaatetus	46 477	7.8	Kulungit	47 698	7.8
Kalusto	10 713	1.7			
				<u>Yhteensä</u>	<u>611 347</u>
					100.0

Tuloja oli kaikkiaan 611 817 mk, josta säästää edellisestä vuodesta 359 mk, las-
ten elatusmaksuja 201 755 mk, lasten ansioita 2 400 mk, henkilökunnan suorittamia
huoltoisetujen korvauksia 55 042 mk, säätiön vaaroja¹⁾ 352 000 mk ja korkotuloja
261 mk. Säästöön jäi v:teen 1945 470 mk.

¹⁾ Tähän sisältyy arvioitu vuokra, 72 000 mk.